

การสร้างแบบทดสอบวัดสมรรถภาพทางจิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริกฤตานิพนธ์

ของ

สมศรี นัครวัฒนา

๕๕ ส.ค. 2534

๕๕ ส.ค. 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

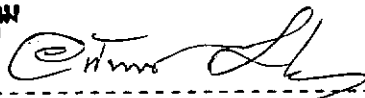
ตามหลักสูตรปริกฤตการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

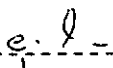
กุมภาพันธ์ 2534

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

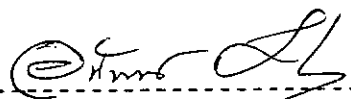
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

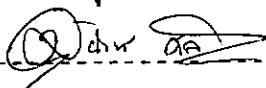

----- ประธาน
(รศ. ดร.อนันต์ ศรีสภา)

----- กรรมการ
(อาจารย์ยุพา มานะจิตต์)

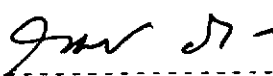
คณะกรรมการสอบ

----- ประธาน
(รศ. ดร.อนันต์ ศรีสภา)

----- กรรมการ
(อาจารย์ยุพา มานะจิตต์)

----- กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ. ดร.สุนันท์ ศรีภักดิ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

----- คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ. ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 11 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2534

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยชาวซึ่งในพระคุณของรองศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ ศรีวิสา รองศาสตราจารย์ บัณฑิต ภาวกรรมย์ขวัญ และอาจารย์ยุพา มานะจิตต์ (ซึ่งเป็นกรรมการควบคุมบัณฑิตนิพนธ์) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลภิสุม (กรรมการสอบบัณฑิตนิพนธ์) รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทางการวัดผลการศึกษา จิตวิทยาแนะแนว ที่กรุณาให้คำปรึกษา ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยเบื้องต้น และแนะนำข้อคิดเห็นที่มีคุณค่าต่อการวิจัยด้วยความเสียสละ

ขอขอบคุณ คุณมงคล อิศระมารินส (หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผลการศึกษา) คุณมาศวิมล รักบ้านเกิด (หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) คุณสมเกียรติ บัณฑิตพร (หัวหน้างานประเมินผลการศึกษา) และคุณธีระยุทธ เหล่าพาณิชย์ รวมทั้งเพื่อนร่วมงานในฝ่ายทดสอบและประเมินผลการศึกษาทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ อาจารย์ และคณะครูของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณปรีชา อรุณสวัสดิ์ คุณชัชวาลย์ มั่งคั่งกุล คุณชวนสิทธิ์ สุชาติ คุณดวงค์ บุญปลูก คุณเบญจา เขียวสม คุณณีนี ณ นคร และคุณณภมร สุขบริดี ตลอดจนพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของ นายสมใจ นัตรวัฒนา (บิดา) นางพยงค์ นัตรวัฒนา (มารดา) ญาติพี่น้อง ครู อาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความเมตตาช่วยเหลือและให้กำลังใจจนสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยตลอดมา พระคุณนี้หาที่เปรียบมิได้

สมศรี นัตรวัฒนา

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2533 จากสำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

สมศรี จัตรวัฒนา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความหมายของ "ตน" และ "มารินภาพแห่งตน"	8
ความหมายของ "ตน"	8
ความหมายของ "มารินภาพแห่งตน"	10
ทฤษฎีเกี่ยวกับตน	13
ทฤษฎีของซัลลิแวน	14
ทฤษฎีของโคมป์และสติก	14
ทฤษฎีของโดมอนด์	15
ทฤษฎีของคูลีย์	16
ทฤษฎีของพรอยด์	17
ทฤษฎีของมิด	17
การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงมารินภาพแห่งตน	18
การพัฒนาแบบทดสอบวัดมารินภาพแห่งตน	24

บทที่	หน้า
3	12
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	12 31
วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน	15 13 33
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	13 36
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	18 37
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	18 38
4	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น	41
ตอนที่ 2 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1	42
ตอนที่ 3 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 2	52
ตอนที่ 4 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 3	61
5	74
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	84
ประวัติย่อผู้วิจัย	102

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแยกตามโรงเรียน	32
2 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนจากการทดสอบครั้งที่ 1	42
3 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนจากการทดสอบครั้งที่ 2	52
4 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนจากการทดสอบครั้งที่ 3	61
5 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนเมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ ...	70
6 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	72

ดัชนีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โครงสร้างขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนของบุคคลวัยต่าง ๆ ..	21
2 แสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ	33

บทที่ 1

บทนำ

บทนำ

งานการศึกษาเกี่ยวกับการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนพบว่า องค์ประกอบที่ช่วยสร้างเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการศึกษานั้น นอกจากองค์ประกอบด้านสติปัญญา (Intellectual factors) ซึ่งสามารถชี้พยากรณ์การเรียนได้ประมาณ 45 เปอร์เซ็นต์แล้ว (Lavin. 1965 : 9) ยังมีตัวแปรทางบุคลิกภาพด้านอื่นอีกหลายอย่างที่เป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ และบุชเชอร์ (Butcher. 1968 : 75) ยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสติปัญญานั้นไม่คงที่เสมอไป นักเรียนจะรับอิทธิพลจากบุคลิกภาพของเขาเอง ของครู และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับทราเวอร์ส (Travers. 1955 : 356) ที่พบว่าองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่น้อยไปกว่าองค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบหนึ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ มโนภาพแห่งตน (Self-Concept)

✓ มโนภาพแห่งตนเป็นความคิดของแต่ละบุคคลที่คิดเกี่ยวกับตนเองว่า ตัวเองเป็นใคร มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างไร (Swift. 1969 : 68) มโนภาพแห่งตนมีหลายด้าน กล่าวคือ ด้านร่างกาย สังคม ครอบครัว ส่วนบุคคล และศีลธรรมจรรยา (Fitts. 1965) นอกจากนี้ยังมีด้านสติปัญญา อารมณ์ แรงจูงใจ (Dawkin. 1957) และด้านความสามารถ (Brookover. 1964) แต่มโนภาพแห่งตนด้านความสามารถทางการเรียนทั่วไป (General Academic Ability) เป็นเครื่องพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีกว่ามโนภาพแห่งตนด้านอื่น ๆ (Goergi. 1972 : 4418)

✓ เพอร์เกย์ (Purkey. 1970 : 2) พบว่า มีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่ประสบปัญหาที่ยากจนจริงเรียน ทั้งนี้มีสาเหตุเพราะมีความสามารถทางสติปัญญาค่ำ ความขากจน หรือสิ่งอื่นใด แต่

12/1/68 2
12/1/68 2
12/1/68 2

เป็นเพราะได้รับรู้ความสามารถในการเรียนหรือการทำงานของเขาผิดไป/เพอร์เกย์เชื่อว่าความ-
นึกคิดเกี่ยวกับตนเองหรือมีภาพแห่งตนเป็นแรงผลักดันเบื้องต้น (Primary Force) ที่ทำให้
เด็กพยายามทำงานให้บรรลุเป้าหมาย อันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน/ดังที่เลคกี (Fanimare.
1986 : 447; citing Lecky. 1962) พบว่า เด็กคนหนึ่งของเขาคิดว่าตนเองเป็นคนที่
สะกดคำไม่เก่ง ไม่ว่าเขาจะเขียนคำยากหรือคำง่ายมากน้อยเพียงใดก็ตาม เด็กคนนี้จะสะกดคำผิด
หน้าหนึ่ง ๆ มีจำนวนพอกัน ซึ่งเขาสรุปว่าการที่เด็กสะกดคำผิดเพราะมีภาพของ เด็กคนนี้ได้สร้าง
อำนาจต่อต้านการเรียนรู้นั่นเอง และเจอร์ซิลด์ (Gilham. 1968 : 270 - 273; citing
Jersild. n.d.) ก็มีความเห็นว่าการต่อต้านการเรียนรู้อาจเกิดจากความต้องการที่จะ
รักษาไว้ซึ่งมีภาพแห่งตน แสดงว่ามีภาพแห่งตนเป็นตัวกำหนดความสำเร็จ หรือความล้มเหลว
ทางการเรียนได้ (รุ่งนภา ทิระ. 2522 : 11; อ้างอิงมาจาก Brookover and Stein.
1971) โดยที่บุคคลจะประพฤติดังปฏิบัติเป็นไปตามมีภาพแห่งตน คนที่มีมีภาพแห่งตนในด้าน
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะมีพฤติกรรมทางเป็นคนขยัน มีความสนใจ มีแรงจูงใจ มีการควบคุม
อารมณ์ที่มีสมาธิ

ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองหรือมีภาพแห่งตนอาจจะ เป็นในทางดีหรือไม่ดีก็ได้ ทั้งนี้
ขึ้นอยู่กับความสามารถในการยอมรับตนเองของบุคคลนั้น ซึ่งเฮิร์ลอค (Hurlock. 1967 :
683 - 685) กล่าวว่า บุคคลที่ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขมักจะเป็นบุคคลที่ยอมรับตนเองได้ดี เพราะ
บุคคลที่ยอมรับตนเองมักจะปรับตัวได้ดีด้วย บุคคลที่ยอมรับตนเองจะมีลักษณะดังนี้คือ เคารพตนเอง
ใช้ชีวิตอย่างสุขสบายด้วยตนเอง สามารถจะรู้จักความปรารถนาของตนเอง หรือรู้จักความหวัง
ความกล้า ความเป็นตัวของตัวเอง และยอมรับแนวโน้มทางอารมณ์ของตนเอง มีอิสระที่จะตัดสินใจ
ด้วยตนเอง และรับผิดชอบในการตัดสินใจนั้น ๆ และการที่บุคคลจะมองตนเองเป็นคนมีคุณค่า
ยกย่องและยอมรับตนเองหรือไม่นั้น เป็นผลมาด้วยเด็ก เด็กจะเริ่มเรียนรู้แบบแผนพฤติกรรม
ต่าง ๆ จากบุคคลในครอบครัว จากสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันเด็กก็จะประเมินตนเองโดยนำ
ตนเองไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ทำให้เกิดมีภาพแห่งตนหรือความนึกคิดเกี่ยวกับตนว่าตน
เป็นอย่างไร

มโนภาพแห่งตนอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมของบุคคล ซึ่งแสดง
 (Strang. 1957 : 78) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของแต่ละบุคคลอาจเกิด
 ขึ้นได้ในระยะหนึ่งของชีวิต โดยเฉพาะในช่วงเวลาของการที่บุคคลเริ่มต้นมีพัฒนาการในตนเองคือจะ
 รู้จักตน (Self) ของตนเองตั้งแต่อายุ 3 ขวบ (Kando. 1977 : 82; citing Cooley.
 1902) รู้จักแสดงพฤติกรรมในลักษณะของความเป็นเจ้าของ การก้าวร้าวและการต่อสู้ ซึ่งสมาร์ท
 และสมาร์ท (Smart and Smart. 1973 : 200) พบว่า เด็กสามารถเริ่มแยกรายละเอียด
 ของรูปร่างได้ตั้งแต่อายุ 6 ขวบ และจะพัฒนาการไปสู่นามธรรมที่เป็นความรู้สึก ความคิดที่ลึกซึ้ง
 ได้ในช่วงอายุไม่เกิน 14 ปี ดังนั้นความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองหรือมโนภาพแห่งตนจึงรวมไปถึง
 การรับรู้ทั้งทางกายและทางใจ (Hurlock. 1964 : 525 - 526) ทางกาย ได้แก่ ความ
 นึกคิดเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา และสุขภาพ ส่วนทางใจ ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ การ
 ปรับตัว ความเชื่อมั่นในตนเองและอารมณ์ ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองอาจตรงกับความเป็นจริงหรือ
 ไม่ตรงกับความเป็นจริง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยง
 ไม่ได้ และโดยขบวนการดังกล่าว ทำให้บุคคลเรียนรู้ว่าตนเองเป็นคนอย่างไร และคนอื่นคิดว่า
 ตนเป็นคนอย่างไร นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมยังสร้างเสริมให้มีการปรับตัว
 ซึ่งเป็นการเสริมสร้างและแก้ไขลักษณะของตนเป็นลำดับ ดังที่ซัลลิแวน (Jersild. 1966 :
 15 - 17; citing Sullivan. n.d.) กล่าวว่า "คนถูกเสริมสร้างขึ้นด้วยความสามารถที่
 คิดตัวเอง และจากอิทธิพลของประสบการณ์"

นอกจากนั้นโรสกา ชูพิลลีย์ (2518 : 107 - 108) ได้ให้ความเห็นว่า ในการ
 ประเมินคุณค่าของบุคคลนั้นจะต้องระวังไม่ให้สูงหรือต่ำเกินไป หากบุคคลประเมินคุณค่าของตนเอง
 หรือมีความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองหรือมีความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองที่สูงเกินไป ก็อาจจะต้องประสบ
 กับความผิดหวัง ซึ่งทำให้เขายิ่งดูถูกตนเอง และมองตนเองไม่มีค่า เป็นผู้ที่ลุดเวลา ใน
 ทำนองเดียวกันถ้าประเมินคุณค่าของตนเองต่ำเกินไปก็จะไม่เป็นการช่วยเสริมสร้างมโนภาพแห่งตน
 กล่าวคือ การมีระดับการประเมินอยู่ในระดับกลางที่ไม่สูงหรือไม่ต่ำเกินไป ให้อยู่ในระดับที่เรา
 จะใช้ความพยายามและความสามารถก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองจึงจะดี

เด็กที่มีมารินภาพแห่งตนต่ำ มีแนวโน้มว่าไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบเลียนแบบ ไม่มี
ความคิดริเริ่ม แต่ผู้ที่มีมารินภาพแห่งตนสูง จะมีความคิดริเริ่มและตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
(Embron. 1977 : 323) ดังการวิจัยของคูเปอร์สมิธ (Embron. 1977 : 323; citing
Coopersmith. 1971) ที่พบว่า เด็กหญิงที่มีมารินภาพแห่งตนสูงจะชอบประกอบกิจกรรมทางสังคม
มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน ตัดสินใจด้วยตนเอง มีบทบาทเป็นผู้นำ ชอบแสดงตัว แม้ว่า
จะเสี่ยงต่อการไม่ยอมรับจากผู้อื่นก็ตาม แต่ผู้ที่มีมารินภาพแห่งตนต่ำ จะถอยหนีหรือเก็บตัว ถ้าตนรับรู้
ว่าผู้อื่นไม่ยอมรับตน เขาจะไม่เข้าไปรวมในกลุ่มและจะไม่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน
วิกกินส์ (Wiggens. 1971) ได้เน้นว่า คนที่มีมารินภาพแห่งตนสูงนั้นเป็นผู้ที่มองดู
ตนเองว่ามีประสิทธิภาพ จะทำตนให้มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น และก่อพฤติกรรมทำให้เกิดผลตอบแทนตามที่
ตนต้องการ สามารถก้าวขึ้นเป็นเครื่องควบคุมสภาพหรือเหตุการณ์ในชีวิตของตนได้

ดังนั้นการที่จะเข้าจพฤติกรรมของคนได้ดั่งนั้น จะต้องพยายามศึกษาสภาพความคิดภายใน
ของบุคคลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะพฤติกรรมของคนเป็นผลสืบเนื่องมาจากความคิดและ
ทัศนคติของเขาต่อตัวเขาเอง (Rogers. 1951 : 497) พฤติกรรมทุกอย่างที่คนแสดงออก
เป็นผลจากมารินภาพแห่งตน ซึ่งมารินภาพแห่งตนนี้มีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความคิด ความรู้สึก ความ
เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการปรับตัวของคน (อำไพ ศรีทิพณ์. 2515 : 6) นอกจากนี้
มารินภาพแห่งตนยังมีความสำคัญในการที่จะช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรม และเปลี่ยนพฤติกรรมของ
คนอื่น มารินภาพแห่งตนเกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการสังเกตตนเองหรือสภาวะ
การต่าง ๆ และจากปฏิกิริยาของผู้อื่นที่มีต่อตนด้วย มารินภาพแห่งตนนี้พัฒนาไปได้เรื่อย ๆ ไม่มี
ขอบเขตจำกัด (Diggorry. 1966)

จากความสำเร็จของมารินภาพแห่งตนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเป็นแบบแผน
ของบุคลิภาพ ตลอดจนพัฒนาการของมารินภาพแห่งตนซึ่งจะเริ่มตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยเด็ก และ
พัฒนาสูงสุดในวัยรุ่น ซึ่งถ้าพบว่าเด็กมีมารินภาพแห่งตนไปทางไม่ดีก็อาจช่วยเหลือได้ โดย
การปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างแบบทดสอบวัดมารินภาพแห่งตน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอน ครูแนะแนวได้ใช้เป็นเครื่องมือ
ในการค้นหาข้อบกพร่องบางประการของมารินภาพแห่งตนของเด็ก

๑๒๐๗๒๖ ๒๐๖/๒๖๕

๓ -
๖๐๒

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ

๖๖๐

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้นักได้แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับเด็กไทยในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคุณภาพ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการค้นหาข้อบกพร่องบางประการของมโนภาพแห่งตนของนักเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2532 ณ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 38,562 คน จากจำนวน 1,255 ห้องเรียน ณ 427 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2532 ณ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,239 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

นิยามศัพท์เฉพาะ

✓ 1. มโนภาพแห่งตน (Self-Concept) หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ตนได้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้จากการประเมินคุณลักษณะของตนเองในด้านต่าง ๆ 6 ด้านคือ

1.1 ด้านพฤติกรรมทางสังคม หมายถึง สิ่งที่บุคคลแสดงออก

1.2 ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน หมายถึง ความสามารถในการรับรู้อย่างแม่นยำของบุคคลในเรื่องการเรียน และความเป็นอยู่ภายในโรงเรียน

1.3 ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะที่มองเห็นของรูปร่างหน้าตาและการแสดงออกของบุคคลที่เป็นลักษณะทางบุคลิกภาพโดยรวม

1.4 ด้านความวิตกกังวล หมายถึง สภาวะความรู้สึกที่รบกวน ความรู้สึกนึกคิดตลอดเวลา ทำให้เกิดความกังวลทุกข์ร้อน หรือมีปัญห

1.5 ด้านความเป็นคนน่านิยม หมายถึง เป็นที่นิยมของเพื่อนฝูงหรือผู้ที่รู้จักกันเป็นที่ชื่นชอบของบุคคลทั่วไป

1.6 ด้านความสุขและความพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจในด้านความคิดเห็น ความเป็นอยู่ ความสมหวัง หรือการได้กระทำในสิ่งต่าง ๆ แล้วมีความสุข

✓ 2. แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน หมายถึง แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดมโนภาพแห่งตนตามนิยามของมโนภาพแห่งตนในข้อ 1 ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ระดับ ซึ่งเขียนเป็นประโยคบอกเล่าบรรยายคุณลักษณะประจำตัวของบุคคลทั้งทางบวก และทางลบ ผู้ตอบแบบทดสอบใช้วิธีประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะตามข้อความนั้น ๆ จริงหรือไม่

✕ 3. อำนาจจำแนกของแบบทดสอบ (Discrimination) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถจำแนกหรือแยกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และกลุ่มที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำ โดยวิธี t-test

4. ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดมโนภาพแห่งตนของผู้ตอบได้คงที่แน่นอน ซึ่งคำนวณค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) สูตร KR-20

5. ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ (Validity) หมายถึง ประสิทธิภาพของแบบทดสอบที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งงานการวิจัยครั้งนี้หาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ 2 ด้านคือ

5.1 ความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

5.2 ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนกับคะแนนจากแบบสังเกตความเชื่อมั่นตนเอง

6. เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนและเป็นคะแนนตัวแทนที่จะบอกระดับการสอบของผู้สอบว่าอยู่ในระดับใดของกลุ่มประชากร โดยแสดงลงเป็นตาราง ซึ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนดิบกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ (Normalize T - Score) ที่แปลงมาจากคะแนนดิบ

7. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปทางการวัดผลการศึกษาหรือทางจิตวิทยา จำนวน 6 ท่าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของ "ตน" และ "มโนภาพแห่งตน"
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับตน
3. การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน
4. การพัฒนาแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน

ความหมายของ "ตน" และ "มโนภาพแห่งตน"

ความหมายของ "ตน" (Self)

เจอร์ซิลด์ (Hurlock. 1974 : 21; citing Jersild. n.d.) ได้ให้ความหมายของ "ตน" ว่าเป็นผลงานอันสุดท้ายของความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับตนว่า "ตน" เป็นอะไร และที่ผ่านมา "ตน" เป็นอย่างไร และ "ตน" จะทำอะไรต่อไป

โรเจอร์ส (สิทธิรัช วรรณสันติกุล. 2514 : 3 - 4; อ้างอิงมาจาก Rogers. n.d.) ได้ให้ความหมายของ "ตน" ว่าเป็นหมายถึงทัศนคติและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

1. "ตน" พัฒนามาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผลของการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยมีการประเมินค่าตัวเองทุกครั้ง
2. "ตน" จะรับค่านิยมมาจากผู้อื่น ซึ่งอาจรับรู้มาจกสถานการณ์ที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง

3. "ตน" จะตีรันต่อสู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เข้าใจ "ตน" เช่น ไม่ยอมรับ
ค่านิยมใหม่ที่ขัดกับค่านิยมเดิม

4. อินทรีย์จะมีพฤติกรรมไปตาม "ตน" เพื่อให้เกิดความเข้าใจ "ตน"

5. "ตน" อาจเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยพิจารณา:

เพรสคอต (Prescott. 1957 : 380) ได้ให้ความหมายว่า "ตน" หมายถึง
ทัศนคติของบุคคลหรือแบบของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก และไอแซกส์ และคนอื่น ๆ (Eysenck
and others. 1979 : 971) ได้ให้ความหมายของ "ตน" ไว้ว่า เป็นผลรวมของพฤติกรรม
ของบุคคล "ตน" ของบุคคลเป็นผลรวมทั้งหมด ซึ่งเขาสามารถเรียกว่าเป็นตัวของตัวเอง ซึ่ง
สอดคล้องกับสรวงศ์ วัชรกุล (2511 : 135) ที่กล่าวว่า ความรู้สึกและการรับรู้ "ตน"
นั้น นักจิตวิทยาถือว่าเป็นแกนของพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาหรือเป็นแบบแผนในการปรับตัว
ต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมที่เรียกว่า บุคลิกภาพของบุคคล ฉะนั้นการที่จะเข้าใจคนจำเป็นต้อง
ต้องเข้าใจถึงความรู้สึกและการรับรู้ "ตน" ของเขาด้วย

ส่วนนิวคอมบ์ (อัมไพ ศิริพัฒน์. 2515 : 99 - 101; อ้างอิงมาจาก Newcomb.
1950) ได้กล่าวว่า "ตน" คือวิถีทางที่บุคคลรับรู้ตนเอง และการที่แต่ละคนรู้จักตนเอง สำหรับ
ดิงเคเมอร์ (Dinkmeyer. 1965 : 183) มีความเชื่อว่า "ตน" เป็นโลกภายในของแต่ละ
บุคคล อันเป็นผลมาจากการปะทะสังสรรค์กับคนอื่น ศาสนา วัฒนธรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้อง และ
เพอร์เกย์ (Purkey. 1970 : 7) กล่าวว่า "ตน" เป็นระบบความเชื่อของบุคคลที่สลับ
ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ขึ้นอยู่กับค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ สมชัย
ชินะตระกูล (2517 : 8) ที่ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับ "ตน" ว่า "ตน" พัฒนารูปร่างมาจากการ
เรียนรู้ซึ่งสะสมมาแต่กำเนิด การเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลได้ตอบสนองความ
ต้องการของเขา เพื่อให้ร่างกายอยู่ในสภาพสมดุลย์ การที่บุคคลพยายามสนองความต้องการนี้เอง
ทำให้เขาปะทะกับสิ่งแวดล้อมทั้งทางวัตถุและสังคมตามวิธีการที่เขาคิดว่าเหมาะสม เพื่อให้ได้มา
ซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ

จากความคิดเห็นข้างต้นพอสรุปได้ว่า "ตน" คือวิถีทางที่บุคคลรับรู้ตนเอง และเป็นแบบ
ของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ซึ่ง "ตน" เกิดการพัฒนาทางการเจริญเติบโตของแต่ละบุคคล

รวมทั้งพัฒนาการทางด้านสังคมของเขาด้วย เพื่อให้เขาสามารถดำเนินชีวิตอยู่อย่างสังคมและทำให้ตนเองได้รับความพอใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั่วไป เมื่อบุคคลมีโอกาสนับปฏิสัมพันธ์มากย่อมสามารถเก็บเอาสิ่งที่ตนได้เรียนรู้และรับรู้สะสมไว้มาก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าบุคคลได้สะสมมาตั้งแต่ยังเป็นทารก การเรียนรู้ที่สำคัญนั้นบุคคลมักจะนำเอา "ตน" ไปประเมินเปรียบเทียบกับคนอื่นที่ได้พบเห็น หรือได้ปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การที่บุคคลรู้จักเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นนี้เอง จึงทำให้เกิดมโนภาพแห่งตน (Self-Concept) ขึ้น เช่น เด็กรู้ว่า ฉันเรียนไม่เก่ง ฉันเป็นคนอ้วน ฉันเป็นคนมีเหตุผล

ความหมายของ "มโนภาพแห่งตน" (Self-Concept)

พรหมทิพย์ เกษะนันท์ (2517 : 56) ได้สรุปความหมายของมโนภาพแห่งตนไว้ว่า คือความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของตน แต่เป็นส่วนสำคัญที่เป็นแก่นแท้ เป็นคุณลักษณะประจำตัวของตนเอง เป็นคุณลักษณะที่บุคคลคิดว่าเป็นตัวของเขาเองตลอดเวลา ทุกสถานที่ แต่มโนภาพแห่งตนไม่ใช่ว่า "ตน" เพราะตนคือวิถีทางที่ตนเป็นตนของตนเอง รวมความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองบางส่วน พร้อมทั้งร่างกาย บุคลิกภาพ สติปัญญา ความสามารถ นิสัยใจคอลงไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของอ่ำไพ คิริพิพนธ์ (2515 : 93) ที่แสดงความคิดเห็นว่า มโนภาพแห่งตนเป็นส่วนหนึ่งของตน เป็นส่วนที่สำคัญและเป็นคุณลักษณะประจำตัวของตน

สำหรับโรมี (Dinkmeyer. 1965 : 184; citing Raimy. 1948 : 153 - 156) ซึ่งเป็นคนแรกที่ได้ให้คำนิยามของมโนภาพแห่งตนไว้ เขาได้อธิบายว่ามโนภาพแห่งตนเป็นการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ถูกจัดให้เป็นระบมมากหรือน้อย ที่เป็นผลมาจากการสังเกต "ตน" ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เป็นสิ่งที่บุคคลเชื่อเกี่ยวกับตัวเขาเอง เป็นแผนที่แต่ละบุคคลใช้พิจารณาเพื่อความเข้าใจตนเอง โดยเฉพาะในช่วงเวลาหรือวิกฤตการณ์ที่บุคคลนั้นต้องตัดสินใจเลือกหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เหมาะกับตนเอง

ส่วนโรเจอร์ส (Lindzey and Hall. 1965; citing Rogers. n.d.) ได้แสดงความคิดเห็นว่ามโนภาพแห่งตนคือความรู้สึกตอบสนองต่อตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ด้านคือ

1. ค่านิยมเกี่ยวกับพลสัมฤทธิ์ (Academic Value) หมายถึง ความรู้สึกต่อตนเองในด้านสติปัญญา นิัยการเรียนรู้ แรงจูงใจ ทักษะในการอ่าน แรงกดดันจากที่บ้าน และการแข่งขันเกี่ยวกับความสามารถในการเลือกอาชีพ

2. การปรับตัวทางอารมณ์ (Emotional Adjustment) หมายถึง ความรู้สึกต่อตนเองตามความกดดันทางอารมณ์ ความวิตกกังวล ความสุข ความเครียด ความเหนื่อยหน่าย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) คือความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในด้านที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่นและความสามารถในการคบเพื่อน

แต่วิลลี่ (Wylie. 1968 : 741) ได้แบ่งมโนภาพแห่งตนออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ตนตามอัตภาพ (Actual-Self Concept) คือทัศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ของตนว่า ตนเป็นคนอย่างไร เช่น ฉันเป็นคนมีเหตุผล ฉันเป็นคนดี ตนตามอัตภาพแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

1.1 ทัศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่า คนอื่น ๆ ในสังคมรู้ว่าตนเป็นคนอย่างไร

1.2 ทัศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเป็นคนอย่างไร

2. ตนในอุดมคติหรือตนตามนิฐาน (Ideal-Self Concept) หรือทัศนคติ หรือความคิดเห็น และความเข้าใจรับรู้เกี่ยวกับตนว่าอยากเป็นตามอุดมคติอย่างไร เช่น ฉันอยากเป็นคนที่สวยงาม ฉันปรารถนาจะมีความสุข ตนในอุดมคติแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

2.1 ทัศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนว่า ตนอยากจะเป็นตามอุดมคติอย่างไร

2.2 ทัศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนว่า อุดมคติของคนอื่น ๆ ในสังคมนั้น ตั้งไว้สำหรับตนอย่างไร

✓ แคนโด (Kando. 1977 : 168) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตนคือ การจัดลักษณะของบุคคลแต่ละบุคคล โดยเชื่อว่าเป็นลักษณะประจำของตนเอง เช่น ความฉลาด และบุพภาพของตนเอง และอาร์กายล์ (Argyle. 1972 : 160) ได้ให้ความหมายว่า มโนภาพแห่งตนคือการที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ซึ่งประกอบด้วยชื่อ ความรู้สึกต่อร่างกายของตน ภาพรูปร่างของตน เพศ และอายุ ซึ่งสอดคล้องกับกู๊ด (Good. 1973 : 254) ที่อธิบายว่า มโนภาพ

แห่งตนคือการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถ รูปร่างลักษณะ การกระทำกิจวัตรประจำวัน ของตนในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง

เจอร์ซิลด์ (Jersild. 1963 : 7) ได้ให้คำจำกัดความว่า มโนภาพแห่งตนคือ โลกภายในของบุคคล เป็นผลรวมของความรู้สึก ความคิด ซึ่งทำให้บุคคลรับรู้ถึงความคงอยู่ของ ตนเองว่า ตนคือใคร มีอะไรอยู่ รวมทั้งความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะนิสัย และคุณสมบัติของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ไบแซนค์ และคนอื่น ๆ (Bysenck and others. 1979 : 971) ที่กล่าวว่า มโนภาพแห่งตนคือ ผลรวมของทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความสามารถและ คุณภาพของการแสดงพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคน

รุ่งนภา ทิระ (2522 : 7) สรุปว่า ลักษณะที่สำคัญหรือถือว่าเป็นศูนย์กลางของ บุคลิกภาพคือมโนภาพแห่งตน มโนภาพแห่งตนประกอบด้วยความคิด ทัศนคติ ซึ่งเกิดจากการรับรู้ ของแต่ละบุคคลตามมโนภาพที่เขายึดถือหรือเป็นอยู่ มโนภาพแห่งตนมี 2 ลักษณะคือ

1. มโนภาพแห่งตนทางด้านร่างกาย ประกอบด้วย การรับรู้เกี่ยวกับรูปร่างหรือลักษณะ ทางร่างกายที่ปรากฏ และสามารถเข้าใจความคิดสัมพันธ์กับร่างกายในการกระทำพฤติกรรม

2. มโนภาพแห่งตนทางด้านจิตใจ ประกอบด้วย การรับรู้คุณค่าของตน เช่น ความ ซื่อสัตย์ ความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความภาคภูมิใจ ฯลฯ

มโนภาพแห่งตนเป็นโครงสร้างทางจิต ซึ่งรวมขอบเขตประสบการณ์และโลกภายในของ บุคคล ในการประเมินคุณค่าตนเองจากพฤติกรรมโดยใช้ความคิดและทัศนคติของตน

ส่วนนันทิกา แยมสรวล (2522 : 27) ได้สรุปว่า มโนภาพแห่งตนคือความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านดีและไม่ดี และการรับรู้ของตน แยกต่างจากบุคคลอื่น อันเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ และจุมพล พูลภัทรชีวิน (2515 : 14) ได้สรุปว่า มโนภาพแห่งตนคือการรับรู้ความรู้สึกหรือทัศนคติของตนเองว่าเป็น คนอย่างไร มีความสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับสวีย์ท์ (Swift. 1969 : 68) ที่กล่าวว่ามโนภาพแห่งตนเป็นความคิด (Ideas or thinking) ของแต่ละบุคคลที่คิดเกี่ยวกับ ตนเองว่า ตัวฉันเป็นใคร มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างไร

สรุปได้ว่ามโนภาพแห่งตนหมายถึงความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านร่างกายและจิตใจ ทั้งในทางด้านดีและไม่ดี ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ตนได้มีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม มโนภาพแห่งตนไม่ชัดเจน เพราะบุคคลอาจมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนได้ไม่ตรงกับที่ตนเองเป็นจริง ๆ ก็ได้

ทฤษฎีเกี่ยวกับตน

เมื่อพูดถึงตน (Self) บุคคลส่วนใหญ่มักจะนึกถึงตนใน 3 ระดับ (โรสกา ชูพิทลชัย และคนอื่น ๆ. 2517 : 103 - 104) คือ

1. การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง (Perceptual Self) หมายถึง การที่บุคคลมีความคิดเห็นอะไรเกี่ยวกับตัวของเขาเอง เช่น ความรู้สึกที่เกี่ยวกับสภาพร่างกายของตนโดยทั่ว ๆ ไป ความสวยงาม ความน่าเกลียดต่าง ๆ และลักษณะร่างกายของเขาเช่นนี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกในจิตใจผู้อื่นอย่างไรบ้าง สิ่งเหล่านี้แหละที่เรียกว่าการรับรู้ที่เกี่ยวกับตนเอง

2. มโนภาพแห่งตน (Conceptual Self) หมายความว่า ความสามารถที่บุคคลจะรู้เกี่ยวกับเรื่องบุคลิกภาพ ความสามารถ หรือขอบข่ายความสามารถที่จะกระทำของตน ตลอดจนกระทั่งถึงภูมิหลัง หรือจุดมุ่งหมายในอนาคตที่จะตั้งขึ้น

3. การรับรู้ในเรื่องทัศนคติ (Attitude Self) หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเอง ทัศนคติต่าง ๆ และสถานการณ์ทางสังคมของตน ตลอดจนกระทั่งถึงคุณค่าของตนเอง ทัศนคติเกี่ยวกับความมีคุณค่าบุคคลนี้นับเป็นส่วนสำคัญที่สุดส่วนหนึ่ง เพราะมันจะเกี่ยวโยงไปถึงความสัมพันธ์และการวางตัวของบุคคลกับผู้อื่นโดยตรง นอกจากนี้เมื่อบุคคลได้มีการเจริญทางด้านจิตใจ (Maturity) ถึงขั้นสูงสุดแล้ว ทัศนคติที่เกี่ยวกับตนเองนั้นก็ค่อย ๆ แปรตัวเป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้น เช่น ลักษณะความเชื่อ คุณค่า การตั้งจุดมุ่งหมาย และอุดมคติต่าง ๆ ตลอดจนกระทั่งถึงการตั้งอุดมการณ์และการหันหน้าอุปสรรคเพื่ออุดมการณ์ของตน จะพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ ทัศนคติในเรื่องของบุคคลจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการตั้งปรัชญาชีวิตของเขา

จากทัศนคติข้างต้นจึงก่อให้เกิดเป็นทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับความคิดเรื่องตน (Self) นี้
หลายทฤษฎีนับตั้งแต่ทฤษฎีของ فروยด์ ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกศาสตร์ทางจิตวิทยาเรื่อยมา จนกระทั่งถึง
ปัจจุบันก็มีผู้คิดค้นทฤษฎีต่าง ๆ อีกมากมาย ซึ่งโรสกา ซูพิลซัย (2517 : 110 - 116) และ
กรรณิการ์ อักษรกุล (2521 : 87 - 91) ได้รวบรวมไว้ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีของซัลลิแวน

ซัลลิแวน (Sullivan) เป็นจิตแพทย์ผู้เข้าใจถึงความสำคัญในเรื่องวิธีการที่เด็กรับรู้สิ่ง
แวดล้อม และนำความรู้นั้นมาปรับใช้กับตนเอง ตามความเชื่อของซัลลิแวนนั้นมนุษย์ทุกคนที่เกิดมา
จะมีความสามารถในการเรียนรู้ที่จะสร้าง "ตน" สำหรับตนเองและการสร้างจำเป็นจะต้องอาศัย
ความร่วมมือจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเมื่อแรกกำเนิดนั่นเอง

ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนา "ตน" ของซัลลิแวนก็คือการชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์
ขั้นต้นระหว่างเด็กกับมารดาหรือบุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญต่อการเลี้ยงดูเด็ก พวกเหล่านี้จะเป็น
ผู้ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจให้แก่เด็กอย่างมาก และถ้าเด็กคนไหน "ขาด" สิ่งที่
จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองจนวัยเด็กไปแล้ว จะไม่สามารถหาสิ่งใดมาทดแทนได้น
การพัฒนาขั้นต่อไป กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีนี้เชื่อถึงความสัมพันธ์ของเด็กที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม
ว่าจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจิตวิทยา

ทฤษฎีของโคมบ์และสไนก

โคมบ์ และสไนก (Combs and Snygg) เป็นนักจิตวิทยาที่อาจเรียกว่าอยู่ในสกุล
ฟิโนเมโนโลยี (Phenomenology) กล่าวคือ เน้นในความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมของคน สิ่ง
แวดล้อมและภาวะปัจจุบัน เขากล่าวว่าการรับรู้ของมนุษย์ที่สำคัญที่สุดคือ การรับรู้ในแง่ที่เป็นความ
เห็นของบุคคลนั้น และการที่จะเข้าใจคนก็จำเป็นที่จะต้องเข้าใจในแง่ของบุคคลผู้นั้นเป็นราย ๆ ไป
กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เราจำเป็นต้องมองโลกในแง่ของนาย ก. เพื่อที่เข้าใจนาย ก. เราไม่อาจ
เข้าใจพฤติกรรมของนาย ก. โดยการมองจากแง่ของบุคคลอื่น เช่น พ่อ แม่ หรือครูอาจารย์

เพื่อนฝูงของเขาได้เลย การรับรู้ของนาย ก. จะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดประการเดียวที่จะก่อให้เกิด พฤติกรรมการตัดสินใจ และการกระทำอื่น ๆ ของเขา และเขายังกล่าวต่อไปด้วยว่า "ตน" ของ บุคคลจะเปลี่ยนไปตามสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าการรับรู้ของบุคคลมีบทบาทสำคัญในการบังคับพฤติกรรม หนึ่งเป็นไปตามต้องการ และการรับรู้ที่สำคัญที่สุดคือการรับรู้ในแง่ที่เป็นความคิดเห็นของบุคคลนั้น ดังนั้นบุคคลทุกคนกล่าวได้ว่าจะกระทำพฤติกรรมที่เขาคิดว่าดีที่สุดสำหรับตัวเขา และการเปลี่ยน พฤติกรรมของบุคคลจะต้องเปลี่ยนการรับรู้ของบุคคลนั้นเป็นอันดับแรก โดยการมีความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมหรือติดต่อกับบุคคลอื่น

ทฤษฎีของ โดมอนต์

โซโลมอน โดมอนต์ (Solomon Diamond) กล่าวว่า บุคลิกภาพของบุคคลนั้นเกิด จากที่ "ตน" พยายามเรียนรู้หรือเข้าใจตนเองให้มากที่สุด และในขณะที่เดียวกันก็จะพยายาม บังคับตนเองจากความกดดันต่าง ๆ หรือจากความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งลักษณะ 2 ประการนี้จะเกิดขึ้นกับบุคคลตลอดเวลาในช่วงของการมีชีวิตอยู่ กล่าวคือ บุคคล จะต้องค้นพบลักษณะหรือความรู้ที่เกี่ยวกับตนเองใหม่ ๆ อยู่เสมอ และจากความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับ "ตน" นี้เองจะก่อให้เกิดปฏิกิริยาที่ "ตน" อาจต่อต้านต่อสิ่งนั้นเพื่อดำรง "ตน" เอาไว้

ความเชื่อของโดมอนต์นั้นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้หรือเข้าใจตนเองของ "ตน" นั้นมีอยู่ 2 วิธีคือ

1. จากรูปร่างหรือสรีรวิทยาของผู้นั้น
2. จากการลอกแบบหรือเลียนแบบบุคคลที่ตนบูชา

การเรียนรู้หรือเข้าใจตนเองจากรูปร่างลักษณะภายนอกนั้น นับเป็นขบวนการที่เกิด ต่อเนื่องกันไปจนตลอดชีวิต นั่นคือ เมื่อแรกเกิดทารกจะค่อย ๆ รู้จักอวัยวะต่าง ๆ ที่ประกอบกัน ขึ้นมาเป็นตัวตนมากขึ้นเรื่อย ๆ เด็กจะเริ่มแยกว่าสิ่งใดเป็น "ของเรา" และสิ่งใดเป็นสิ่งแวดล้อม ลักษณะการเรียนรู้นี้จะเพิ่มมากขึ้น จนเด็กสามารถเข้าใจและเข้าใจคำว่า อะไรคือฉัน เธอ ของฉัน

และน้ำช่ของฉันทน์ เป็นต้น ยิ่งกว่านั้นรูปร่างหน้าตาจะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น การปรากฏทางกายจะมีผลกระทบสะท้อนโดยตรงกับ "ตน" ของบุคคล เขาจะรู้สึกตื่นตาตื่นใจจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเขา ความรู้สึกเป็นสาวหรือเป็นหนุ่มจะมีผลต่อการมองดู "ตน" โดยตรง แต่เมื่อย่างเข้าวัยกลางคนทั้งชายและหญิงก็จะมีผลกระทบสะท้อนทางด้านจิตใจมากกว่า ซึ่งความรู้สึกนี้จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาโดยตรง จึงอาจกล่าวได้ว่า บุคคลไม่ว่าจะอยู่ในวัยเด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ หรือวัยชราก็ตาม ลักษณะจิตใจหรือ "ตน" จะขึ้นอยู่กับสภาพทางร่างกายของบุคคล

นอกจากนั้นการลอกหรือเลียนแบบบุคคลที่เรานิยมชมชื่น ก็มีผลให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลง "ตน" อยู่ตลอดเวลา ซึ่งเกิดจากการสังเกตการกระทำของผู้อื่นที่ทำหน้าที่คล้ายกระจกเงาให้เราเลียนแบบ การเลียนแบบจะเกิดขึ้นตลอดชีวิตเช่นเดียวกัน แต่จะเกิดเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็กเล็ก ๆ ที่พยายามเลียนแบบบิดามารดาที่เป็นเพศเดียวกันกับตน

กล่าวโดยสรุป โดมอนต์มีความเชื่อว่า "ตน" ของบุคคลจะพยายามเรียนรู้หรือเข้าใจตนเอง อาจจะโดยการเรียนรู้เกี่ยวกับสรีรวิทยาของตน หรือเกิดจากการเลียนแบบบุคคลที่ตนนิยมบูชา ในขณะที่เดียวกันก็จะพยายามป้องกันตนเองจากความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ของ "ตน"

ทฤษฎีของคูลีย์

ตามทัศนะของคูลีย์ (Charles H. Cooley) "ตน" และสังคมเป็นสิ่งที่เข้ากันได้เป็นคุณค่านิยมของตนแต่ละคนที่ได้จากการขัดเกลาทางสังคมที่แสดงออกมาในรูปความคิด (Ideas) ทัศนคติ (Attitudes) และความจงรักภักดี (Isyalties) เป็นมิติหนึ่งของ "ตน" ซึ่งเรียกว่า "ตนตามจิตวิสัย" (Subjective Self) แต่คุณค่านิยมเหล่านั้นได้มาจากคนอื่นเป็นมิติที่สองของ "ตน" ซึ่งเรียกว่า "ตนตามวัตถุประสงค์" (Objective Self) เนื่องจาก "ตนตามวัตถุวิสัย" ได้มาจากคนอื่น ดังนั้น "ตน" จะไม่ขัดแย้งกับระบบสังคม หรืออาจขัดแย้งกับระบบสังคมก็ได้

คุลีย์ได้อธิบายความหมายข้างต้นด้วยการใช้แบบความคิดเกี่ยวกับ "ตนตามกระจกเงา" (Looking-glass Self) โดยแสดงให้เห็นถึงกระบวนการสามขั้นที่แต่ละคนจะต้องมีประสบการณ์ในการสร้างมโนภาพแห่งตนจากคนอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

1. การจินตนาการว่าคนอื่นเขาคิดแก่ตัวว่าอย่างไร ในเรื่องการแต่งกาย อุปนิสัย และความประพฤติ
2. การจินตนาการว่าคนอื่นเขาตัดสินเราจากสิ่งที่เห็นในตัวว่าเป็นใคร อย่างไร ในด้านการแต่งกาย อุปนิสัย และความประพฤติ
3. ความรู้สึกบางชนิด เช่น ภาวภูมิใจ หมกม้วยต่อชีวิต ตื่นเต้นยินดี ผิดหวัง เป็นสิ่งที่เกิดจากผลของการจินตนาการว่าคนอื่นเขาคิดเกี่ยวกับตัวเราอย่างไร

ทฤษฎีของ فروยด์

فروยด์ (Sigmund Freud) ให้ทัศนะว่า "ตน" ประกอบขึ้นด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่เรียกว่าอิด (Id) ซึ่งแก่นของชีววิทยา (Biological Core) ของตนได้แก่ความต้องการหรือแรงผลักดันต่าง ๆ ของบุคคล ส่วนที่สองคืออีโก้ (Ego) หรือตัวกลาง (Mediator) ที่พยายามปรองดองความต้องการของสังคมกับความต้องการหรือแรงผลักดันของบุคคล และส่วนที่สามคือซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) หรือมโนธรรมทางสังคม (Social Conscience) ซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมแรงกระตุ้นต่าง ๆ ที่เกิดจากแรงผลักดันของความต้องการทั้งหลาย แต่สิ่งที่สำคัญสำหรับทฤษฎีนี้ก็คือ สังคมหรือสิ่งแวดล้อมทางสังคมมักจะขัดแย้งกับความต้องการของตนเอง และเป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาความสุขอยู่เสมอ ซึ่งจะเห็นได้ชัดกับเด็ก

ทฤษฎีของ มีด

มีด (Mead) ได้แบ่ง "ตน" ออกเป็นสองมิติ ส่วนหนึ่งเรียกว่า "ฉันเอง" (Me) ซึ่งเป็นส่วนที่รับพิจารณาทัศนคติและความคิดคนอื่น เป็นส่วนของตนเองที่เพิกเฉย ขาดความกระตือ

หรือรับต่อการกระทำ ส่วนที่สองของ "ตน" เรียกว่า "ฉัน" (I) เป็นส่วนที่มีบทบาท (Active) เป็นผู้กระทำมีกิจกรรมเสริมสร้างอิทธิพลเหนือคนอื่นแทนที่จะยอมรับอิทธิพลของสังคม

ความเป็น "ตน" จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้เรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อตัวเองตามทัศนคติของกลุ่มหรือชุมชนตามที่ตนเข้าใจ ในระยะนี้เด็กจะเริ่มแสดงบทบาทของคนอื่น ๆ แล้วเริ่มมองเห็นตัวเองจากมิดิแหม่ โดยพิจารณาตัวเองจากภายนอก

การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน

การเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของแต่ละบุคคลจะเกิดขึ้นในตอนใดของชีวิตก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะของการที่บุคคลเริ่มมีพัฒนาการในตน (Strang. 1957 : 78) คือในวัยเด็กตอนปลาย เด็กหญิงจะอยู่ในช่วงอายุ 6-10 ปี เด็กชายอยู่ในช่วง 6-12 ปี จะเป็นวัยที่ค่อย ๆ พัฒนามโนภาพเกี่ยวกับตนจากการรับรู้ว่าเป็นเพื่อน ๆ มองตนในลักษณะใด วัยนี้เป็นวัยที่มีพัฒนาการที่สำคัญระยะหนึ่งของชีวิต

มโนภาพแห่งตนเป็นแบบแผนของบุคลิกภาพ อีริกสัน (Erik Erikson) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายกับสิ่งแวดล้อมว่ามีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก เพราะเป็นระยะที่เด็กกำลังเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว ถ้าสภาพแวดล้อมที่เด็กประสบทำให้เกิดความพึงพอใจและมีความสุข เด็กจะมองโลกในแง่ดีและพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความไว้วางใจผู้อื่น (อารีรังสันท์. 2524 : 76) อีริกสันได้สร้างโมเดลการพัฒนาบุคลิกภาพโดยแบ่งตามวัยดังนี้

1. ชั้นความไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ (Trust or Mistrust) เกิดขึ้นตั้งแต่วัยทารก คุณภาพชีวิตที่เด็กได้รับในวัยทารกได้แก่ความรัก ความเอาใจใส่ การสัมผัสที่อ่อนโยน และความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนอื่น ๆ เกี่ยวกับอาหาร มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความรู้สึกไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจในบุคคลและสภาพแวดล้อม ความรู้สึกนี้จะฝังแน่นและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในขั้นต่อไป
2. ความสามารถในการทำอะไรด้วยตนเองหรือความไม่แน่ใจสงสัย (Autonomy or Shame and Doubt) เกิดขึ้นในปฐมวัยตอนต้น ระยะนี้เด็กชอบทดสอบสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเอง เด็กจะเรียนรู้ว่าสิ่งใดตนทำได้หรือทำไม่ได้ เด็กเริ่มรู้จักควบคุมตนเอง (Self-Control)

พร้อม ๆ กับพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem) ซึ่งจะนำไปสู่ความต้องการทำ
สิ่งต่าง ๆ โดยอิสระ เด็กที่ถูกควบคุมเกินไปจะทำให้อำนาจความสามารถของตน มีความอาย
ที่จะคิดหรือทำสิ่งต่าง ๆ ความรู้สึกเหล่านี้สืบเนื่องมาจากการเลี้ยงดูของผู้ปกครองโดยเฉพาะแม่
และสืบเนื่องมาจากพัฒนาการขั้นแรก

3. การริเริ่มหรือความละอายใจ (Initiative or Guilt) เกิดขึ้นในช่วงปฐมวัย
ตอนปลาย เด็กที่มีพื้นฐานที่ดีมาแต่ต้นคือมีความไว้วางใจและทำอะไรด้วยตนเอง จะกล้าริเริ่มทำ
สิ่งใหม่ ๆ สามารถทำอะไรหรือไปไหนตามความอยากรู้อยากเห็นของตน แสวงหาสิ่งใหม่อยู่เสมอ
ไว้วางใจจะเป็นจรรยาบรรณของการกระทำหรือความคิดค้นทางตรงกันข้าม เด็กที่ถูกห้ามปรามและควบคุม
อย่างเข้มงวดจะไม่กล้าริเริ่มทำสิ่งใดและรู้สึกละอายใจ รู้สึกเหมือนตนเองเป็นฝ่ายผิดตลอดเวลา
การห้ามปรามเด็กอยู่เสมอจะบั่นทอนการริเริ่มของเด็กเป็นอันมาก

4. ความสำเร็จและความรู้สึกต่ำต้อย (Accomplishment or Inferiority) เกิด
ขึ้นในช่วงที่เด็กเรียนระดับประถมศึกษา เด็กเริ่มสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีและค่อนข้างสมบูรณ์แบบ
การปฏิเสธความสำเร็จของเด็กทำให้เขาเกิดความรู้สึกต่ำต้อย ครูของเด็กวัยนี้เป็นผู้มีอิทธิพลต่อ
การพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมาก ครูควรช่วยให้นักแต่ละคนประสบความสำเร็จตามความสามารถ
ของเขา และช่วยให้นักเห็นคุณค่าในสิ่งที่เขากระทำ การแข่งขันมีคุณค่าด้านการจูงใจและช่วย
กระตุ้นให้ผู้เรียนสนุกสนาน แต่ไม่คุ้มกับผลเสียที่เกิดขึ้น นอกจากเป็นผลเสียทางจริยธรรมแล้วยัง
ทำให้นักซึ่งด้อยความสามารถเกิดมีความรู้สึกต่ำต้อยมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการบั่นทอนความคิด
สร้างสรรค์ของเด็กอีกด้วย

5. เอกลักษณ์หรือความสับสนเอกลักษณ์ (Identity or Confusion) เกิดในช่วง
วัยรุ่น เด็กบางคนอาจพัฒมาถึงขั้นนี้เร็วช้าต่างกัน ในช่วงนี้เด็กชายและเด็กหญิง เริ่มเป็นหนุ่มสาว
เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทำให้เกิดความกังวล เริ่มมีความสนใจเพศตรงข้าม มีอารมณ์
อ่อนไหวและรุนแรง เด็กวัยนี้ต้องการความกระจ่างเกี่ยวกับบทบาทของตน ดังนั้นครูจึงควรช่วยให้นัก
ได้รู้จักตนเองและวิเคราะห์ค่านิยมของตน เพื่อให้เห็นว่าเอกลักษณ์ของตนเอง

6. ความใกล้ชิดสนิทสนมหรือความโดดเดี่ยว (Intimacy or Isolation) เมื่อเด็ก
เข้าสู่ขั้นเอกลักษณ์แล้ว แม้ยังไม่ทันคงที่ก็เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนทัศนะเกี่ยวกับเอกลักษณ์ซึ่งกันและกัน

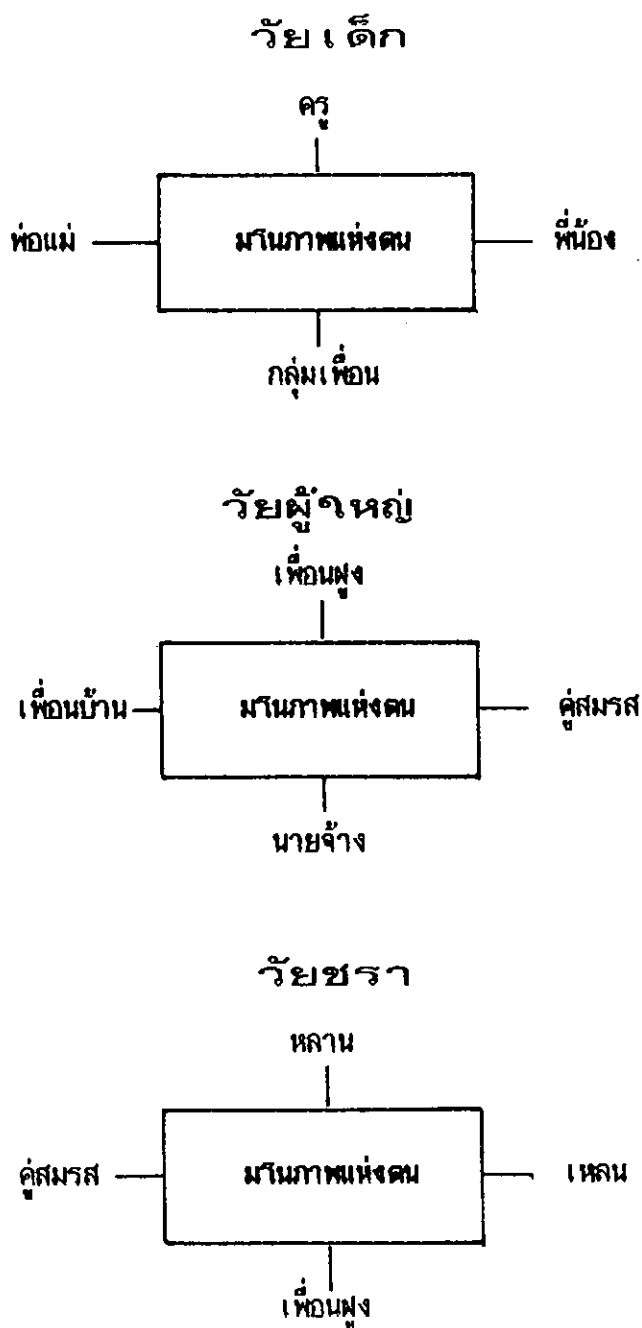
และมองปัจจุบันและอนาคตได้สอดคล้องกัน มีความอบอุ่นใจและสร้างความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้อื่น แต่บางคนก็ต้องการอยู่อย่างโดดเดี่ยวซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่สมบูรณ์ ซึ่งต้องการความช่วยเหลือจากครูและผู้เกี่ยวข้อง

7 ปฏิบัติการได้ผลหรือความเฉื่อยชา (Generativity or Stagnation) เกิดขึ้นในวัยผู้ใหญ่ ปฏิบัติการที่ได้ผลนี้ครอบคลุมตั้งแต่ความคิดและความสามารถในการสร้างหรือผลิตผลงานที่จะสร้างสรรค์ผลงานเพื่อคนรุ่นหลัง ความสามารถนี้ต้องอาศัยวุฒิภาวะซึ่งเกิดจากความเป็นผู้ใหญ่ มีความห่วงใยและช่วยเหลือต่อผู้อื่น ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ดังกล่าวมักมีความทุกข์ มีความเบื่อหน่ายชีวิต มีความล้มเหลวในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

8. ความภาคภูมิใจหรือสิ้นหวัง (Integrity or Despair) เกิดขึ้นในวัยชรา บุคคลวัยนี้เริ่มยอมรับสภาพความเป็นจริงว่าผู้คนและการทำงานมีครรลองของมัน ทำให้เขาใจตนเองอย่างถูกต้องพร้อมที่จะเผชิญจุดจบของชีวิต มีความภูมิใจเมื่อมองย้อนดูอดีต ตรงกันข้ามผู้ที่ประสบความล้มเหลวในขั้นที่ผ่านมามองดูชีวิตอย่างสิ้นหวัง ไม่มีความสุขในชีวิต

พรกทิพย์ เกษะนันท์ (2517 : 65 - 66) ได้กล่าวว่า มโนภาพแห่งตนของมนุษย์นั้นพัฒนามาจากพันธกรรมและสิ่งแวดล้อม และเป็นกระบวนการเรียนรู้ ถึงแม้พันธกรรมจะเป็นสิ่งตายตัวของมนุษย์แต่ละคนก็ตาม แต่สิ่งแวดล้อมนั้นเปลี่ยนแปลงได้ ฉะนั้นมโนภาพแห่งตนของมนุษย์จึงสามารถเปลี่ยนแปลงทั้งในทางดีขึ้นและด้อยลงได้ แม้ว่าจะมีเหตุการณ์สำคัญมาเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม และได้ให้ความเห็นว่าองค์ประกอบที่ทำให้มโนภาพแห่งตนเปลี่ยนแปลง ได้แก่ สิ่งที่เขาอาศัยอยู่กับผู้ที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลเหนือพัฒนาการของบุคคลผู้นั้น

เฮอร์ลอร์ด (Hurlock, 1974 : 126) ได้เขียนโครงสร้างขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนของบุคคลวัยต่าง ๆ ไว้ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อมารยาทแห่งตนของบุคคลวัยต่าง ๆ

จากภาพประกอบ 1 สรุปได้ว่า การพัฒนามารยาทแห่งตนของบุคคลวัยต่าง ๆ จะมีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อมารยาทแห่งตนที่เหมือนและต่างกันคือ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อมารยาทแห่งตน

งานวัยเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ครู พี่น้อง และกลุ่มเพื่อน ซึ่งงานวัยผู้ใหญ่ ได้แก่ เพื่อนบ้าน คู่สมรส เพื่อนฝูง และนายจ้าง ส่วนงานวัยชรา ได้แก่ เพื่อนฝูง คู่สมรส หลาน และเหลน

เป็นที่น่าสังเกตว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตนในทุกวัย ทั้งนี้เพราะบุคคลได้มีโอกาสนปฏิสัมพันธ์และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นเพื่อนมาก จึงทำให้บุคคลเปรียบเทียบซึ่งกันและกัน เพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตนตลอดชีวิต

ประเทือง แดงงาม (2520 : 27) กล่าวว่า งานชีวิตมนุษย์จะต้องปฏิสัมพันธ์กับสังคม และสิ่งแวดล้อมมากมาย การที่มนุษย์รู้จักคนอื่นทำให้รู้จักพิจารณาตนเอง ถ้าบุคคลพิจารณาตนเองไม่เป็นไปตามความเป็นจริง โดยที่มองตนในอุดมคติมากเกินไปกว่าตัวจริงที่เขาเป็น ทำให้เกิดมโนภาพแห่งตนในทางลบ แต่บางทีมนุษย์ไม่ยอมรับตนเอง แม้เขาจะพิจารณาตนตามความเป็นจริงก็ตาม เมื่อเขาไม่ยอมรับทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น ถ้ายังตั้งตนในอุดมคติไว้ห่างจากตนตามความเป็นจริงมากเท่าไร ความขัดแย้งในใจก็จะเกิดมากขึ้นเท่านั้น

การที่คนเราจะทำอะไรสักอย่างให้ดี เขาจะต้องมีความเชื่อแต่เริ่มต้นเสียก่อนว่าเขาสามารถทำสิ่งนั้นได้ดี เช่นเดียวกับการเรียนของเด็ก ถ้าเขามีมโนภาพแห่งตนดีว่าเขาสามารถเรียนได้ดี เขาก็จะเรียนได้ดีกว่าผู้ที่ไม่เชื่อว่าตนเองจะเรียนได้ดีตั้งแต่ต้น ทั้งนี้มิได้หมายความว่าผู้ที่มีมโนภาพแห่งตนสูงสามารถเรียนได้ดีเสมอไป เพราะบางคนมีมโนภาพแห่งตนสูง เนื่องจากไม่ได้มองภาพจริงของตนเองตามที่ตนเป็นหรือตนตามอัตภาพก็ได้

พรณี ชูทัย (2525 : 33) สรุปว่า แหล่งสำคัญซึ่งเป็นตัวกำหนดมโนภาพแห่งตนคือ

1. ครอบครัว จุดเริ่มต้นของพัฒนาการเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตนเริ่มมาจากครอบครัว บุคคลรอบข้างซึ่งมีความสำคัญต่อเด็ก (Significant Others) ล้วนมีอิทธิพลต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตนทั้งสิ้น การที่บุคคลเหล่านี้มีหน้าตาอย่างไร ประพฤติเช่นไรกับเด็ก จะมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่เด็กมีต่อตนเองไม่ว่าทางบวกหรือทางลบ

2. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม บุคคลสำคัญรอบ ๆ ตัวเด็ก เช่น ครู เพื่อน ต่างมีส่วนสำคัญในการสร้างมโนภาพแห่งตน ยิ่งเติบโตขึ้นเป็นวัยรุ่น อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมก็จะมีมากตามไปด้วย ซึ่งจะรวมทั้งค่านิยมทางสังคมและทัศนคติ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ชั้นสำคัญที่สุดในการพัฒนามโนภาพแห่งตน เกิดขึ้นเมื่อเด็กเติบโตขึ้นจากวัยทารกสู่วัยเด็ก (บิงอร์ สเตนน์, 2512 : 4; อ้างอิงมาจาก Ausubel. n.d.) และเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับ (Epstein. 1973 : 404 - 416) ซึ่ง ร็อบเจอร์ส (Hall and Lindzey. 1957 : 476; citing Rogers. n.d.) สรุปว่าการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนเป็นผลมาจากภาวะและการเรียนรู้ โดยแคเทล (Cattell. 1950 : 603) ได้เน้นระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนว่าจะเปลี่ยนแปลงเมื่อ ย่างเข้าสู่วัยรุ่น

ครูและผู้ปกครองมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนามโนภาพของเด็ก ความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองจะเป็นพื้นฐานอันสำคัญยิ่งในการพัฒนามโนภาพของเด็ก เพื่อเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตต่อไป (ฉันทนา ภาคบงกช. 2528 : 42 - 45) วิชาเรียนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนามโนภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนามโนภาพแห่งตน เด็กบางคนเข้าโรงเรียนด้วยความคิดว่าเขาไม่มีความสามารถที่จะทำอะไรได้ด้วยตนเอง บางคนคิดว่าตนเองทำอะไรได้ถูกต้อง พวกนี้มักจะตั้งใจและเรียนได้ดี ในระยะนี้ครูมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตของเด็ก สิ่งที่ครูทำและทัศนคติที่แสดงออกมา บรรยากาศที่ครูสร้างขึ้น ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทั้งสิ้น (อำไพ ศรีพิพัฒน์. 2515 : 99) สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ครูควรทำก็คือ การเข้าใจเด็ก ซึ่งงานการเข้าใจเด็กได้นั้นครูจะต้องมองสิ่งต่าง ๆ ที่เห็นอย่างที่ได้เห็น เพื่อครูจะได้เข้าใจถึงเหตุผลซึ่งอยู่เบื้องหลังการกระทำของเด็ก เพราะการมองของครูจะมีผลต่อการรับรู้ของเด็ก ถ้าครูมีความรู้ลึกซึ้งนึกคิดที่ดี มีความเชื่อและความคาดหวังที่ดี เด็กก็พร้อมที่จะทำตามความเชื่อหรือความคาดหวังที่ดีนั้น ความคาดหวังในทางบวกจึงมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนและต่อการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน (อุทัย เพชรช่วย. 2528 : 46 - 47)

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นวัยที่ย่างเข้าสู่วัยรุ่น โดยเฉพาะนักเรียนในกรุงเทพมหานครที่มีความแตกต่างกันในสภาพความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนควรจะได้ทราบระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียนที่สอนว่าสูงหรือต่ำเพียงใด และนักเรียนคนนั้นได้ประเมินตนเองตรงกับสภาพความเป็นจริงของตนเองเพียงไร

การพัฒนาแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน

เทคนิคที่ใช้วัดมโนภาพแห่งตนนี้ แมคแคนด์เลส (McCandless, 1967 : 260 - 263) ได้อธิบายไว้ว่าสามารถใช้วิธีการวัดได้หลายแบบ เช่นแบบตรวจสอบมาตราส่วนประมาณค่า Q-sort และกลวิธีระบายความในใจ ส่วนพรณทิพย์ เกษะนันท์ (Punthip Bekanan, 1974 : 14 - 16) ได้รวบรวมเทคนิคที่ใช้วัดมโนภาพแห่งตนไว้ดังนี้

1. แบบการฉายออก (Projective technigue) ซึ่งเป็นวิธีการที่ให้ผู้คลได้แสดงออกด้วยความรู้สึกไร้สำนึก โดยเจ้าตัวเองไม่รู้สึกรู้สขจัดแย้ง และบุคคลอื่น ๆ ก็อาจไม่รู้ วิธีการเหล่านี้คือ การวาดภาพ เติมประโยคให้สมบูรณ์ การเล่าเรื่องจากภาพ การใช้แบบทดสอบต่าง ๆ เช่น มาตราส่วนประมาณค่า Q-sort เป็นต้น

2. แบบมีแบบแผน (Informal technique) การใช้เทคนิคแบบนี้วัดมโนภาพแห่งตน จะใช้ทั้งแบบเป็นคำพูดและไม่เป็นคำพูด

การวัดมโนภาพแห่งตนจึงอาจเลือกใช้เทคนิคการวัดอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวแล้ว ส่วนมากมักใช้การวัดมโนภาพแห่งตนอย่างมีแบบแผน โดยจะใช้แบบทดสอบแบบต่าง ๆ ลักษณะของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนมีอยู่หลายลักษณะ ซึ่งเจอร์ซิลด์ (Jersild, 1952 : 31) ได้ศึกษามโนภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และนิสิตนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย จากการสำรวจ วิชาที่กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้เขียนอธิบายสิ่งที่ชอบ และไม่ชอบเกี่ยวกับตนเอง/ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ได้เขียนเกี่ยวกับลักษณะทางด้านร่างกาย สุขภาพอนามัย บ้านและครอบครัว ความสนุกสนานในการพักผ่อนหย่อนใจ ความสามารถทางกีฬา และการเล่นต่าง ๆ ความสามารถทางการเรียน ทัศนคติต่อโรงเรียน ความสามารถพิเศษ ทัศนคติทางสังคมและความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความชอบและไม่ชอบเกี่ยวกับตน บุคลิกลักษณะและความรู้สึกส่วนตัว ผลการสำรวจพบว่า เด็กที่มีอายุน้อยมีมโนภาพแห่งตนเกี่ยวกับด้านร่างกาย รูปร่าง หน้าตา และการแต่งกายเป็นส่วนใหญ่ แต่เด็กที่มีอายุมากขึ้นจะมีมโนภาพแห่งตนในด้านความรู้สึก และความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นส่วนใหญ่

จากผลการสำรวจข้างต้น แสตรัง (Strang, 1957 : 67 - 128) ได้นำวิธีการของเจอร์ซิลด์ (Jersild, 1952 : 31) มาดัดแปลงเพื่อใช้ศึกษามโนภาพแห่งตนของเด็ก

วัยรุ่น โดยให้วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเขียนรายงาน 3 เรื่องคือ "ฉันคิดว่าฉันเป็นคนอย่างไร" "คนอื่นคิดว่าฉันเป็นคนอย่างไร" และ "ฉันอยากเป็นคนอย่างไร" ผลการสำรวจพบว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลายซึ่งมีอายุประมาณ 18-21 ปี จะสามารถประเมินตนเองได้มากและลึกซึ้งกว่าเด็กวัยรุ่นตอนต้น นอกจากนั้นยังได้จำแนกมโนภาพแห่งตนของเด็กวัยรุ่นออกเป็น 4 ด้านคือ

1. ด้านความสามารถ ฐานะ บทบาท รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย อารมณ์ ความเชื่อถือ และความทะเยอทะยาน

2. การแสดงออกทางอารมณ์

3. ลักษณะตนเองทางด้านสังคม

4. ลักษณะตนเองในอุดมคติ เช่น คิดอยากจะเป็นคนอย่างไร

ต่อมา ลิปสิท (Lipsitt. 1958) ได้นำผลการสำรวจของเจอร์ซิลด์ (Jersild. 1952 : 31) แสตรัง (Strang. 1957 : 67 - 128) มารวบรวมแล้วสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับเด็กอายุ 9-16 ปี ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อความที่บรรยายคุณลักษณะของบุคคล 22 คุณลักษณะ ใ้เด็กกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาประเมินตนเอง ส่วนการรวมคะแนนจะรวมคะแนนตามระดับการประเมินของผู้ตอบ ยกเว้นคุณลักษณะภายใน 3 คุณลักษณะ คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Friendly) ความซื่อสัตย์ (Honest) และความเกียจคร้าน (Lazy) จะรวมคะแนนตรงข้ามกับการประเมินของผู้ตอบ แบบทดสอบฉบับนี้มีความเชื่อมั่น ซึ่งแยกตามระดับอายุและเพศของผู้ตอบอยู่ระหว่าง 0.73 - 0.91 นอกจากนี้ลิปสิท ยังได้ดัดแปลงแบบทดสอบฉบับนี้ไปวัดความคิดในอุดมคติคือ "ฉันอยากจะเป็น" อีกด้วย

แบบทดสอบที่พัฒนาวิธีการสร้างมาจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนของลิปสิท (Lipsitt. 1985) ก็คือ The Self - Concept Report Scale ซึ่งสร้างโดย าคมบี้, ซูเปอร์ และ าคสัน (Combs, Super and Courson. 1963) แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับเด็กวัยรุ่นที่มีชื่อเสียงมากฉบับหนึ่ง ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบทดสอบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อความที่เขียนเป็นประโยคบอกเล่าบรรยายเกี่ยวกับตนเองทั้งในทางบวกและทางลบจำนวน 18 คู่ ตัวอย่างเช่น "คนทั่วไปชอบให้ฉันอยู่เคียงข้างเขา" (People like to have me around) "ไม่มีใครสนใจว่าฉันมีหรือไม่มี" (People don't

care if I am there or not) "ฉันไม่คิดว่าฉันจะเป็นคนฉลาด" (I don't think I'm brave) "ฉันคิดว่าฉันเป็นคนฉลาด" (I think I'm a brave person) ผู้ถูกทดสอบจะเป็นผู้ประเมินตัวเอง แบบทดสอบฉบับนี้ไม่ได้รายงานค่าความเชื่อมั่นไว้ แต่ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) โดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการประเมินของครูกับคะแนนจากแบบประเมินค่าที่นักเรียนตอบ ซึ่งงานการศึกษาครั้งนี้พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสม และนำมาใช้กับงานวิจัยทั่วไป

✓ สำหรับแบบทดสอบที่มีชื่อเสียงมากอีกฉบับหนึ่งคือ The Piers - Harris Self - Concept Scale (Piers and Harris, 1964) ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับเด็กอายุระหว่าง 8-16 ปี งานการสร้างแบบทดสอบนี้เพียร์สัน และแฮร์ริส ได้นำคุณลักษณะของเด็กที่ได้จากการสำรวจของเจอร์ซิลด์ (Jersild, 1952) มาเขียนเป็นประโยคบอกเล่าครอบคลุมคุณลักษณะเกี่ยวกับตนทั้งงานทางบวกและทางลบจำนวนเท่า ๆ กัน ซึ่งแต่ละประโยคจะมีระดับความเข้มของการประเมินมโนภาพแห่งตนแตกต่างกัน เพียร์สัน และแฮร์ริส ได้จัดแบ่งข้อความงานแบบวัดนี้ออกเป็น 7 องค์ประกอบคือ

องค์ประกอบที่ 1 แสดงลักษณะทางด้านพฤติกรรมทางสังคม (Social Behavior) ประกอบด้วยข้อความ 18 ข้อความ ได้แก่ เวลาอยู่ที่โรงเรียนฉันประพฤติตนไม่ดีเลย ฉันมักมีความยุ่งยากง่ายบ่อย ๆ

องค์ประกอบที่ 2 แสดงลักษณะทางสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน (Intellectual and School Status) ประกอบด้วยข้อความ 18 ข้อความ ได้แก่ ฉันเป็นคนเก่ง ฉันรู้สึกประหม่าเมื่อครูเรียกให้ตอบ ฉันเรียนหนังสือได้ดี

องค์ประกอบที่ 3 แสดงลักษณะทางรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ (Physical Appearance and Attributes) ประกอบด้วยข้อความ 12 ข้อความ ได้แก่ ฉันมีผมสวย ฉันเป็นคนแข็งแรง ฉันเป็นคนหน้าตาดี

องค์ประกอบที่ 4 แสดงลักษณะทางความวิตกกังวล (Anxiety) ประกอบด้วยข้อความ 12 ข้อความ ได้แก่ ฉันรู้สึกวิตกเมื่อต้องสอบ ฉันร้องไห้ง่าย

องค์ประกอบที่ 5 แสดงลักษณะทางความเป็นคนที่น่าสนใจ (Popularity) ประกอบด้วยข้อความ 12 ข้อความ ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้นเห็นฉันเป็นตัวตลก ไม่ค่อยมีคนยกย่องฉัน

องค์ประกอบที่ 6 แสดงลักษณะทางความสุขและความพอใจ (Happiness and Satisfaction) ประกอบด้วยข้อความ 8 ข้อความ ได้แก่ ฉันเป็นคนมีความสุข ฉันไม่ยากเหมือนใคร ฉันเป็นคนโชคดี

องค์ประกอบที่ 7 แสดงลักษณะที่เป็นส่วนรวม (Total Scale Scores) ประกอบด้วยข้อความทั้งหมด 80 ข้อความขององค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น

ในแต่ละองค์ประกอบเหล่านี้มีจำนวนข้อความมากน้อยต่างกันไป และข้อความบางข้อความของแบบทดสอบยังจัดอยู่ในองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากข้อความเหล่านี้แสดงลักษณะตรงกันข้ามหลายองค์ประกอบ

ข้อความแต่ละข้อความของแบบทดสอบมีคำตอบ 2 คำตอบ คือ จริงและไม่จริง ผู้ตอบแบบทดสอบจะต้องเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียว คือ ถ้าข้อความตรงความจริงของผู้ตอบก็ให้เขียนเครื่องหมาย / ลงช่องจริง และถ้าข้อความขัดแย้งตรงกับความจริงของผู้ตอบก็ให้ทำเครื่องหมาย / ลงช่องไม่จริง สำหรับการให้คะแนน ถ้าคำตอบข้อใดแสดงว่าบุคคลนั้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองทางบวก ข้อนั้นจะได้ 1 คะแนน และถ้าคำตอบข้อใดแสดงว่าบุคคลนั้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองทางลบ ข้อนั้นจะไม่ได้คะแนน แบบทดสอบนี้หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำ (Test-Retest) โดยให้ระยะของการสอบห่างกัน 2 เดือน ได้ค่าความเชื่อมั่น .77

✓ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1967) ได้สร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนที่เรียกว่า The Self - Esteem Inventory เพื่อใช้กับเด็กอายุระหว่าง 10-16 ปี แบบทดสอบนี้มี 58 ข้อ แต่ละข้อได้จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ โดยประเมินความเข้มของข้อความที่แสดงถึงมโนภาพแห่งตนว่าสูง-ต่ำเพียงใด จากนั้นนำมาให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ระดับ แบบทดสอบแบ่งเป็น 4 ด้านคือ มโนภาพด้านสังคม มโนภาพกับเพื่อนสนิท มโนภาพกับพ่อแม่ และ มโนภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการตอบเพียงแต่พิจารณาข้อความว่า "ใช่ฉัน" หรือ "ไม่ใช่ฉัน" แบบทดสอบนี้มีค่าความเชื่อมั่น .88 ถ้าได้คะแนนสูงแสดงว่ามีมโนภาพแห่งตนสูง

ปาซ (Pasao. 1979) ได้สร้างแบบประเมินที่ชื่อว่า The Pasao Self-Concept Rating Scale สำหรับเด็กวัยรุ่นในประเทศฟิลิปปินส์ เป็นแบบประเมินชนิด 5 ระดับ ข้อความที่ให้ประเมินเป็นข้อความที่บรรยายคุณลักษณะและความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กมัธยมศึกษา จำนวน 100 ข้อความ แบ่งออกเป็น 10 องค์ประกอบดังนี้

- องค์ประกอบที่ 1 ไม่เอาตัวฉัน (No me)
- องค์ประกอบที่ 2 จุดมุ่งหมายที่แท้จริง (Goal Directedness)
- องค์ประกอบที่ 3 อารมณ์ (Emotionality)
- องค์ประกอบที่ 4 ทัศนคติ (Accepting Attitudes)
- องค์ประกอบที่ 5 ความสัมพันธ์กับครอบครัว (Family Relations)
- องค์ประกอบที่ 6 ความสัมพันธ์กับเพื่อน (Peer Relation)
- องค์ประกอบที่ 7 เอกลักษณ์ (Identity)
- องค์ประกอบที่ 8 การยอมรับความรู้สึก (Accepting Feeling)
- องค์ประกอบที่ 9 ประเมินคุณค่าตนเอง (Personal Worth)
- องค์ประกอบที่ 10 ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence)

มาตรา 5 ระดับที่ใช้ประเมินนั้นเป็นการประเมินความถี่ของการปฏิบัติ ได้แก่ เสมอ ๆ (Always) บ่อย ๆ (Often) บางครั้ง (Sometimes) เกือบจะไม่ (Nearly) และไม่เคย (Never) การให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 สำหรับข้อความที่เป็นทางบวก และคะแนน 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ สำหรับข้อความที่เป็นทางลบ แบบทดสอบนี้วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นจากสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ .93

เนื่องจากวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนมีความแตกต่างกัน จึงมีผู้สนใจศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบเหล่านี้คือ เมเยอร์ (รุ่งนภา ทิระ. 2522 : 41; อ้างอิงมาจาก Mayer. 1965) ได้เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบของเพียร์ส และแฮร์ริส กับคะแนนจากแบบทดสอบ Lipsitt's Children's Self-Concept Scale โดยนำกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 12-16 ปี ปรากฏว่ามีค่าสหสัมพันธ์ .68 แสดงว่าแบบทดสอบทั้งสองฉบับนี้ใช้วัดมโนภาพแห่งตนเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ สจ๊วต (Stewart. 1978 : 2518-A) ได้นำแบบทดสอบของเพียร์ส และแฮร์ริสมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ โดยนำวิธีสอบซ้ำในช่วงระยะ 12 สัปดาห์กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุตั้งแต่ 8 ปี 3 เดือน จนถึง 12 ปี 5 เดือน ซึ่งกำลังศึกษาในระดับประถมศึกษา และ อีกกลุ่มหนึ่งมีอายุ 12 ปี ถึง 15 ปี 7 เดือน ในระดับมัธยมศึกษา พบว่าแบบทดสอบของเพียร์ส และแฮร์ริสมีความเชื่อมั่นสูง เมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในระดับประถมศึกษา และมอเรน (Moran. 1978 : 6020-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน 3 ฉบับคือ

1. Barksdale Self-Esteem Test
2. The Tennessee Self-Concept Scale
3. The Piers-Harris Children's Self-Concept

มอเรนทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับ 7 ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ โดยวิธี วิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า The Piers-Harris Children's Self-Concept Scale เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดมโนภาพแห่งตนได้โดยไม่ต้องใช้เครื่องมืออื่นประกอบ ในขณะที่แบบทดสอบ อีก 2 ฉบับนั้นมียอดองค์ประกอบสัมพันธ์กันน้อยมาก และต้องซ้ำร่วมกัน

สำหรับการสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนในประเทศไทย สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2514) ได้ศึกษามโนภาพเกี่ยวกับตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โดยดัดแปลงแบบทดสอบ วัดมโนภาพแห่งตนของเพียร์สและแฮร์ริส และอาศัยแนวคิดของกัลฟและฮิลบรัน แบ่งมโนภาพแห่งตน ออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านค่านิยมผลสัมฤทธิ์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ ด้านการปรับตัวทาง อารมณ์ แบบทดสอบเป็นข้อความในทางบวกและทางลบจำนวน 65 ข้อความ การให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ สำหรับข้อความที่เป็นบวก และให้คะแนนกลับกันสำหรับข้อความ ที่เป็นลบ มีความเชื่อมั่น .69

สังศรี ศรีมุกดา (2521) และจุฑารัตน์ เปรมะเรียม (2522) ได้แปลแบบทดสอบ ของเพียร์สและแฮร์ริส แล้วนำมาศึกษามโนภาพแห่งตนกับเด็กไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า มีความเชื่อมั่นวิธีประเมินค่าความคงที่ภายใน จีซัสคร KR-21 ได้ค่าเท่ากับ .88 และ .84 ตามลำดับ

และรุ่งนภา ทิระ (2522) ได้ศึกษามโนภาพแห่งตนของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยนำแบบทดสอบที่จอร์จสัน เปรมีชเรียร์ (2521) แปลไว้มาดัดแปลง ได้ข้อความที่บรรยายความรู้สึกของตนเองทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 27 ข้อความ โดยใช้แบบประเมิน 2 ระดับคือ จริงและไม่จริง คำนวณค่าความเชื่อมั่น จากสูตร KR-21 ได้ .87

จะเห็นว่ายังไม่มีผู้จัดสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยแบ่งมโนภาพแห่งตนออกเป็น 6 องค์ประกอบ ตามที่เพียร์สและแฮร์ริส (Piers and Harris. 1964) เสนอไว้ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับผลการสำรวจของ เจอร์ซิลด์ (Jersild. 1952) นอกจากนี้ยังได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยการสอบซ้ำ (Test-Retest) จากสจ๊วต (Stewart. 1987) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบ ทดสอบ Lipsitt's Children's Self-Concept Scale จากเมเยอร์ (รุ่งนภา ทิระ. 2522 : 41; อ้างอิงมาจาก Mayer. 1965) ตลอดจนการวิเคราะห์องค์ประกอบของ มอเรน (Moran. 1978 : 6020-A) ซึ่งผลการตรวจสอบทั้ง 3 วิธีพบว่าแบบทดสอบของ เพียร์สและแฮร์ริส (Piers and Harris. 1964) มีความเหมาะสมกับเด็กประถมศึกษา โดยไม่ต้องมีเครื่องมืออื่นประกอบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2532 ณ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 38,562 คน จากจำนวน 1,245 ห้องเรียนใน 427 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2532 ณ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,239 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) โดยมีเขตเป็นขั้น แบ่งเป็นเขตชั้นในและเขตชั้นนอก และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ประมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ($c = .05$) ซึ่งเทียบจากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องใช้อ้างอิงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 260; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1967 : 886 - 887) ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มสำนักงานเขตมาประมาณ 30 เปอร์เซนต์ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนทั้งหมด 12 สำนักงานเขต

ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนจากสำนักงานเขตที่สุ่มได้จำนวนขั้นที่ 1 โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายมาสำนักงานเขตละ 1 โรงเรียน

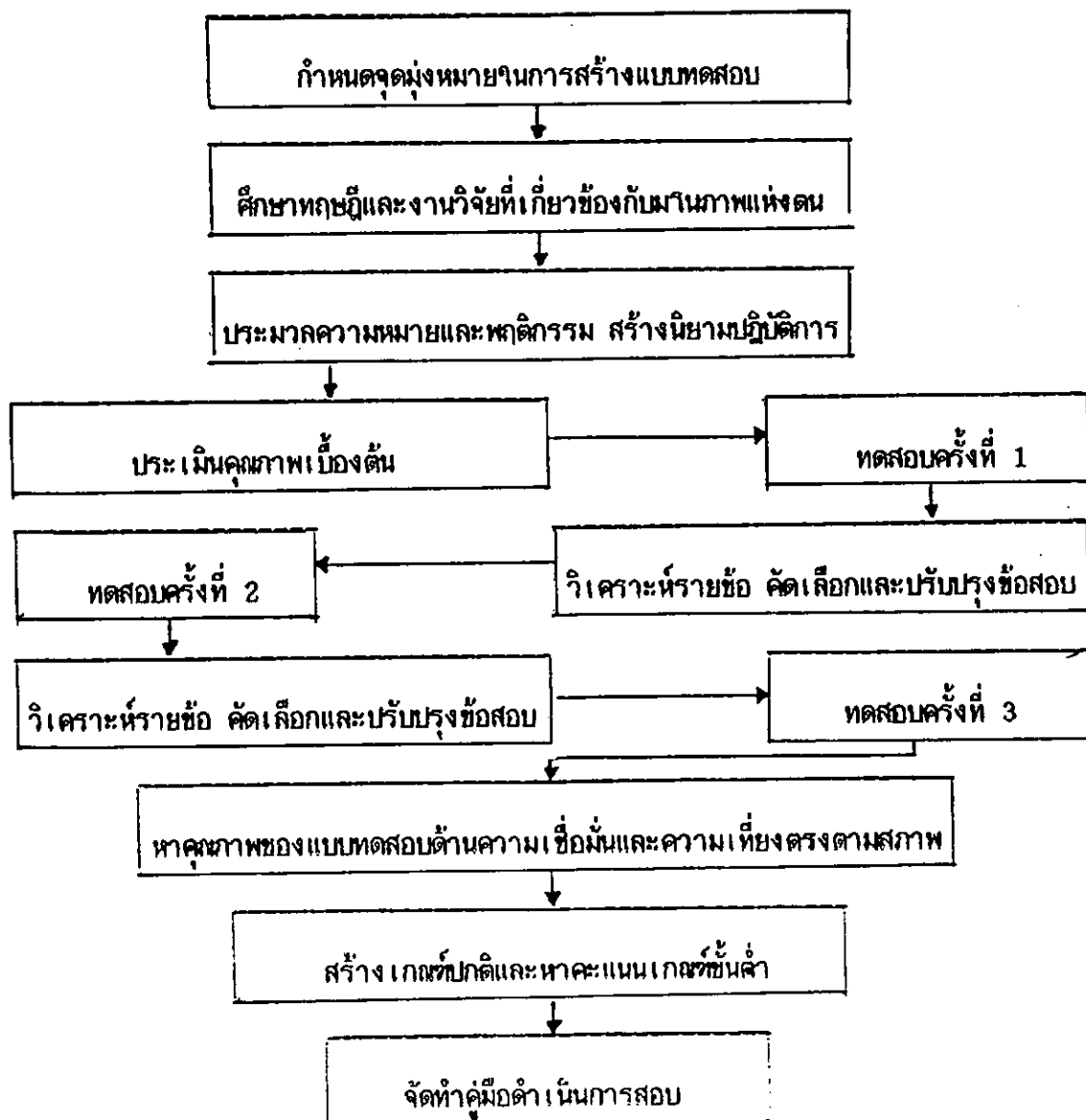
ขั้นที่ 3 สุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนที่สุ่มได้จำนวนขั้นที่ 2 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างดังแสดงรายละเอียดไว้ในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแยกตามโรงเรียน

เขต	สำนักงาน	โรงเรียน	จำนวนนักเรียนในการสุ่ม (ห้องเรียน)		
			ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
ชั้นใน	บางกอกใหญ่	วัดราชสิทธิาราม	65 (2)		35 (1)
	ราชเทวี	วัดทัศนารุณสุนทริการาม	63 (2)		30 (1)
	บางซื่อ	วัดสร้อยทอง	66 (2)		36 (1)
	ยานนาวา	วัดช่องลม		90 (2)	45 (1)
	พระนคร	วัดอินทรวินาร		59 (2)	30 (1)
	ธนบุรี	วัดบางสะพานนอก		69 (2)	36 (1)
ชั้นนอก	หนองแขม	หมู่บ้านเศรษฐกิจ	73 (2)		37 (1)
	จอมทอง	วัดมงคลาราราม	76 (2)		36 (1)
	บางกะปิ	วัดบางเคย	72 (2)		35 (1)
	บางขุนเทียน	วัดแสงดำ		62 (2)	33 (1)
	ภาษีเจริญ	วัดบุญประดิษฐ์		39 (2)	30 (1)
	บางพลัด	วัดเปาโรหิตย์		70 (2)	33 (1)
รวม			415	409	415

วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน ✂

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบตามลำดับขั้น ดังแสดงในภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงลำดับขั้นในการสร้างแบบทดสอบ

งานการสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนงานภาพประกอบ 2 ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ จุดมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้คือสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 126 ข้อ โดยเขียนข้อสอบวัดมโนภาพแห่งตนตามคุณลักษณะ 6 ด้าน ที่เพียร์สและแฮร์ริส (Piers and Harris. 1964) จำแนกไว้ คือ

- 1.1 ด้านพฤติกรรมทางสังคม จำนวน 17 ข้อ
- 1.2 ด้านสติปัญญาและสถานภาพนักเรียน จำนวน 28 ข้อ
- 1.3 ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ จำนวน 18 ข้อ
- 1.4 ด้านความวิตกกังวล จำนวน 20 ข้อ
- 1.5 ด้านความเป็นคนน่านิยม จำนวน 25 ข้อ
- 1.6 ด้านความสุขและความพอใจ จำนวน 18 ข้อ

2. ศึกษานิยาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดลักษณะของมโนภาพแห่งตน การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการสร้างจากแบบสำรวจของเจอร์ซิลด์ (Jersild. 1952) แบบทดสอบ The Piers-Harris Self Concept Scale (Piers and Harris. 1969) แบบทดสอบ The Self-Concept Report Scale (Combs, Super and Courson. 1963) และแบบทดสอบ Self Description Questionnaire (Marsh and Smith. 1981)

3. เขียนข้อสอบตามนิยามมโนภาพแห่งตน

3.1 แบบทดสอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ระดับ เขียนเป็นประโยคบอกเล่าที่บรรยายลักษณะทั่วไปของบุคคล ทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 126 ข้อ โดยแบ่งมโนภาพแห่งตนออกเป็น 6 คุณลักษณะ ตามที่เพียร์ส และแฮร์ริส (Piers and Harris. 1964) เสนอไว้ ผู้ตอบแบบทดสอบจะต้องประเมินตนเองว่าตนเองมีลักษณะต่าง ๆ ตามข้อความนั้น ๆ จริงหรือไม่

3.2 การให้คะแนนแต่ละข้อมีดังนี้

ข้อความทางบวก ตอบว่า "จริง" ให้คะแนน 1

ตอบว่า "ไม่จริง" ให้คะแนน 0

ข้อความทางลบ ตอบว่า "จริง" ให้คะแนน 0

ตอบว่า "ไม่จริง" ให้คะแนน 1

4. ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปทางการวัดผลการศึกษา หรือทางจิตวิทยา จำนวน 6 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ

5. ทดสอบครั้งที่ 1 นำแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งคนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 155 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 415 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t -test แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้ คือข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัดข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ ($t < 1.75$) ออกไป พร้อมทั้งปรับปรุงสำนวนภาษาของข้อสอบบางข้อ

6. ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งคนที่ผู้วิจัยคัดเลือกไว้ 136 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 409 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t -test แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้คือ ข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 2.385 ขึ้นไป ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัดข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ ($t < 2.385$) ออกไป พร้อมทั้งปรับปรุงสำนวนภาษาของข้อสอบบางข้อ

7. ทดสอบครั้งที่ 3 นำแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งคนที่คัดเลือกได้จากการทดสอบครั้งที่ 3 จำนวน 126 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 415 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบคือ

7.1 วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t -test

7.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20

7.3 หาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ โดยวิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จากสูตร Pearson Product Moment ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน กับ คะแนนจากแบบสังเกตความเชื่อมั่นตนเองของนักเรียนกลุ่มรู้ขีดที่มีความเชื่อมั่นตนเองสูง จำนวน 35 คน ซึ่งกลุ่มรู้ขีดกลุ่มนี้หาได้โดยให้อาจารย์ประจำชั้นทำการสังเกตนักเรียนที่มีความเชื่อมั่นตนเองสูง แล้วประเมินพฤติกรรมด้านความเชื่อมั่นตนเองของนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 10 รายการ จากแบบสังเกตความเชื่อมั่นตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีรายละเอียด การประเมินดังนี้

๑. 2 เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมตามข้อความนั้น เด่นชัด

๑. 1 เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมตามข้อความนั้น ไม่เด่นชัด

๑. 0 เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรม ตรงข้ามกับข้อความนั้น

8. สร้างเกณฑ์ปกติและหาคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำ นำคะแนนจากการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ครั้งที่ 3 จำนวน 415 คน มาเรียงคะแนนจากคะแนนต่ำสุดไปถึงคะแนนสูงสุด แล้วคำนวณ เปอร์เซนต์ไทล์ (Percentile Rank) และเทียบค่าที่ปกติ (Normalized T-Score) จากนั้นหาคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมโนภาพแห่งตนสูง โดยนำคะแนนต่ำสุดจากแบบทดสอบวัดมโนภาพ แห่งตนในแต่ละคุณลักษณะและรวมทั้งฉบับของกลุ่มรู้ขีดมาเทียบกับค่าที่ปกติที่หาจากกลุ่มตัวอย่าง 415 คนข้างต้น

9. จัดทำคู่มือดำเนินการสอบและจัดพิมพ์เป็นเล่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 126 ข้อ โดยใช้เวลาทดสอบ 20 นาที ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า 2 ระดับ เขียนเป็นประโยคบอกเล่าที่แสดงความคิดเห็นต่อตนเองทั้งทางบวกและทางลบ เกี่ยวกับ คุณลักษณะประจำตัวของบุคคล โดยแบ่งออกเป็น 6 คุณลักษณะ ตามที่เพียร์สและแฮร์ริส (Piers

and Harris. 1964) จำแนกไว้ ผู้ตอบจะต้องประเมินตนเองว่าตนเองมีลักษณะต่าง ๆ ตามข้อความนั้น ๆ เป็นจริงหรือไม่

✕

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน

ข้อความ	จริง	ไม่จริง
1. ฉันเป็นคนเชื่องช้า _____		
2. ฉันเรียนเก่งจนทุก ๆ วิชา _____		
3. ฉันไม่ชอบรูปร่างของตนเอง _____		

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำข้อความที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองทั้งทางบวกและทางลบ ของนักเรียน 100 คน จำนวน 180 ข้อความ มาจัดเป็นแบบทดสอบ 6 คุณลักษณะ ตามที่เพียร์ส และแฮร์ริส (Piers and Harris. 1964) จำแนกไว้ในคุณลักษณะละ 30 ข้อความ
2. นำแบบทดสอบที่จัดไว้จำนวน 1 บทให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเกี่ยวกับความกำกวมทาง ภาษาและความเที่ยงตรง ได้แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 155 ข้อ
3. นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
 - 3.1 ทดสอบครั้งที่ 1 ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 415 คน เพื่อนำมา วิเคราะห์รายข้อ คัดเลือกข้อสอบที่ยั่งยืนเกณฑ์ และปรับปรุงข้อสอบ
 - 3.2 ทดสอบครั้งที่ 2 ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 409 คน เพื่อนำมา วิเคราะห์รายข้อ คัดเลือกข้อสอบที่ยั่งยืนเกณฑ์ และปรับปรุงข้อสอบ
 - 3.3 ทดสอบครั้งที่ 3 ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 415 คน เพื่อตรวจสอบ คุณภาพของแบบทดสอบ สร้างเกณฑ์ปกติ และหาคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบคือ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ (Item Analysis) เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตร t-test (ลิ้น สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 185; อ้างอิงมาจาก Edwards. 1957 : 152 - 154)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

n_1, n_2 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบในแต่ละคุณลักษณะ และรวมทุกคุณลักษณะโดยใช้สูตร KR-20 (ลิ้น สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 168)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อในแบบทดสอบ จำนวนคนที่ได้คะแนน

p แทน สัดส่วนของผู้ได้คะแนนข้อหนึ่ง $q = \frac{\text{จำนวนคนที่ได้คะแนนข้อหนึ่ง}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$

q แทน $1 - p$ จำนวนคนทั้งหมด

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของแบบทดสอบ

4. ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน กับคะแนนจากแบบสังเกตความเชื่อมั่นตนเองของนักเรียนจากสูตร Pearson Product Moment (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 70)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X\sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน X

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนน Y

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum Y^2$ แทน ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณ X กับ Y ทุกคู่

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5. หาเกณฑ์ปกติ (Norms) โดยหาคะแนนที่ปกติแบบยึดพื้นที่จัดไว้เป็นหลัก (Area Transformation) จากการหาดำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Rank) แล้วนำค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้เปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนที่ปกติ (Normalized T-Score) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2522 : 148 - 153)

6. หาดำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Rank) โดยใช้สูตร (สมบุรณ์ ชิตพงศ์ และสำเริง บุญเรืองรัตน์. 2524 : 92)

$$PR = \frac{100}{N} [cf + \frac{1}{2}f]$$

เมื่อ PR แทน ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

f แทน ความถี่ของแต่ละช่วงคะแนน

cf แทน ความถี่สะสม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจตรงกันงานการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนด
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
- n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ
- X แทน ค่าเฉลี่ย
- S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- S^2 แทน ค่าความแปรปรวน
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
- r_{tt} แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
- r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบ
- T_1 แทน คะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนด้านพฤติกรรมทางสังคม
- T_2 แทน คะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน
- T_3 แทน คะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ
- T_4 แทน คะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนด้านความวิตกกังวล
- T_5 แทน คะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนด้านความเป็นค่านิยม
- T_6 แทน คะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนด้านความสุขและความพอใจ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น เพื่อพิจารณาความกำกวมทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงพื้นิจ (Face Validity)

ตอนที่ 2 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1 หลังจากตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพื้นิจแล้ว นำไปทดลองสอบครั้งที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่าง 415 คน แล้วนำผลการสอบมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ เพื่อคัดเลือกและปรับปรุงข้อสอบ

ตอนที่ 3 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 2 นำข้อสอบที่คัดเลือกและปรับปรุงแล้วจากการทดลองครั้งที่ 1 ไปทดลองสอบครั้งที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่าง 409 คน แล้วนำผลการสอบมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ เพื่อคัดเลือกและปรับปรุงข้อสอบครั้งที่ 2

ตอนที่ 4 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 3 นำข้อสอบที่คัดเลือกและปรับปรุงแล้วจากการทดลองครั้งที่ 2 ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 415 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบและสร้างเกณฑ์ปกติ แล้วตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบทดสอบ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบกับคะแนนรวมจากแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มผู้ขีด จำนวน 35 คน และหาคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีคุณภาพแห่งตนสูง จากคะแนนต่ำสุดจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนของกลุ่มผู้ขีด เทียบกับคะแนนที่ปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น

ในการประเมินคุณภาพขั้นต้น ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนจำนวน 180 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษา หรือจิตวิทยา จำนวน 6 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

$\eta^2 + 1$ เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด

$\eta^2 = 0$ เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด

$\eta^2 - 1$ เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดไม่ตรงกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด

ผลการพิจารณาแบบทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่า แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนมี
ข้อความที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการวัดจำนวน 155 ข้อ

ตอนที่ 2 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 155
ข้อ ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 415 คน แล้วนำผลการสอบมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก
รายข้อ 2 แบบคือ วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ และวิเคราะห์รวมทั้งฉบับ โดยใช้เทคนิค 25
เปอร์เซ็นต์ จากนั้นคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ($t > .75$) ไว้
ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการวิเคราะห์
ทั้ง 2 แบบ และปรับปรุงข้อสอบบางข้อในด้านสำนวนภาษา ได้ข้อสอบที่จะนำไปทดลองครั้งที่ 2
จำนวน 136 ข้อ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนจากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อ	t		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
T ₁ : 1	2.393	3.019	คัดเลือกไว้
2	11.270	1.127	คัดออก
3	-1.134	-3.187	คัดออก

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
4	7.700	6.889	คัดเลือกไว้
5	9.841	8.333	คัดเลือกไว้
6	12.095	11.492	คัดเลือกไว้
7	-0.727	-1.174	คัดออก
8	6.108	5.155	คัดเลือกไว้
9	5.496	5.914	คัดเลือกไว้
10	10.673	7.747	คัดเลือกไว้
11	10.445	6.413	คัดเลือกไว้
12	-0.158	1.250	คัดออก
13	9.181	5.674	คัดเลือกไว้
14	9.039	6.649	คัดเลือกไว้
15	9.176	6.617	คัดเลือกไว้
16	10.758	9.571	คัดเลือกไว้
17	12.425	9.653	คัดเลือกไว้
18	-0.154	-0.301	คัดออก
19	7.177	5.944	คัดเลือกไว้
20	6.413	3.407	คัดเลือกไว้
21	13.145	8.222	คัดเลือกไว้
22	5.494	3.149	คัดเลือกไว้

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
23	7.791	4.715	คัดเลือกไว้
T ₂ : 24	16.829	5.410	คัดเลือกไว้
25	11.489	8.687	คัดเลือกไว้
26	12.726	9.911	คัดเลือกไว้
27	6.178	6.688	คัดเลือกไว้
28	8.686	5.952	คัดเลือกไว้
29	8.116	4.481	คัดเลือกไว้
30	10.183	7.674	คัดเลือกไว้
31	1.631	1.418	คัดออก
32	15.586	11.639	คัดเลือกไว้
33	10.662	5.469	คัดเลือกไว้
34	11.243	8.603	คัดเลือกไว้
35	7.780	5.072	คัดเลือกไว้
36	12.035	8.409	คัดเลือกไว้
37	2.799	3.913	คัดเลือกไว้
38	4.394	4.483	คัดเลือกไว้
39	16.447	9.181	คัดเลือกไว้
40	12.868	8.263	คัดเลือกไว้
41	12.197	9.405	คัดเลือกไว้

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
42	7.326	7.088	คัดลอกไว้
43	5.944	4.858	คัดลอกไว้
44	7.885	5.477	คัดลอกไว้
45	6.312	6.097	คัดลอกไว้
46	4.478	4.879	คัดลอกไว้
47	7.485	7.177	คัดลอกไว้
48	12.169	7.876	คัดลอกไว้
49	10.821	7.285	คัดลอกไว้
50	7.238	4.630	คัดลอกไว้
51	7.089	6.081	คัดลอกไว้
52	3.192	5.188	คัดลอกไว้
53	8.191	6.540	คัดลอกไว้
T ₃ : 54	11.682	7.484	คัดลอกไว้
55	9.228	6.721	คัดลอกไว้
56	5.468	3.459	คัดลอกไว้
57	7.088	2.401	คัดลอกไว้
58	6.304	1.626	คัดลอก
59	4.552	4.914	คัดลอกไว้
60	5.473	6.843	คัดลอกไว้

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
61	5.781	5.492	คัดเลือกไว้
62	6.961	4.189	คัดเลือกไว้
63	3.003	3.360	คัดเลือกไว้
64	4.552	4.058	คัดเลือกไว้
65	4.415	3.548	คัดเลือกไว้
66	7.741	4.812	คัดเลือกไว้
67	1.495	1.481	ตัดออก
68	6.502	0.757	ตัดออก
69	6.678	2.559	คัดเลือกไว้
70	6.864	4.703	คัดเลือกไว้
71	6.166	5.122	คัดเลือกไว้
72	3.041	3.565	คัดเลือกไว้
73	2.756	0.000	ตัดออก
74	8.667	8.675	คัดเลือกไว้
75	5.291	3.442	คัดเลือกไว้
76	11.270	4.059	คัดเลือกไว้
77	6.801	7.722	คัดเลือกไว้
T ₁ : 78	15.275	8.547	คัดเลือกไว้
79	10.475	7.098	คัดเลือกไว้

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
80	11.639	5.364	คัดเลือกไว้
81	4.613	3.020	คัดเลือกไว้
82	6.716	5.625	คัดเลือกไว้
83	7.129	5.823	คัดเลือกไว้
84	7.012	6.443	คัดเลือกไว้
85	8.791	6.485	คัดเลือกไว้
86	4.715	2.905	คัดเลือกไว้
87	6.044	7.269	คัดเลือกไว้
88	6.234	5.348	คัดเลือกไว้
89	14.661	8.220	คัดเลือกไว้
90	15.891	6.765	คัดเลือกไว้
91	10.470	5.025	คัดเลือกไว้
92	10.507	4.412	คัดเลือกไว้
93	9.647	4.444	คัดเลือกไว้
94	4.234	3.711	คัดเลือกไว้
95	4.879	5.403	คัดเลือกไว้
96	14.268	8.761	คัดเลือกไว้
97	9.432	10.000	คัดเลือกไว้
98	8.874	5.457	คัดเลือกไว้

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
99	6.317	5.532	คัดเลือกไว้
100	6.884	5.297	คัดเลือกไว้
Ts: 101	9.756	8.960	คัดเลือกไว้
102	13.087	8.292	คัดเลือกไว้
103	12.574	13.514	คัดเลือกไว้
104	8.038	-1.437	คัดออก
105	6.087	3.169	คัดเลือกไว้
106	13.181	10.039	คัดเลือกไว้
107	8.710	4.712	คัดเลือกไว้
108	13.004	8.166	คัดเลือกไว้
109	14.021	9.351	คัดเลือกไว้
110	10.615	5.477	คัดเลือกไว้
111	14.534	9.463	คัดเลือกไว้
112	11.557	8.071	คัดเลือกไว้
113	11.038	9.168	คัดเลือกไว้
114	9.075	4.306	คัดเลือกไว้
115	5.957	6.738	คัดเลือกไว้
116	9.363	8.324	คัดเลือกไว้
117	7.992	7.665	คัดเลือกไว้

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
118	8.141	5.327	คัดเลือกไว้
119	4.550	4.058	คัดเลือกไว้
120	7.495	6.083	คัดเลือกไว้
121	9.413	6.900	คัดเลือกไว้
122	7.695	7.669	คัดเลือกไว้
123	6.864	6.608	คัดเลือกไว้
124	8.561	7.538	คัดเลือกไว้
125	11.848	9.317	คัดเลือกไว้
126	16.312	11.474	คัดเลือกไว้
T๕: 127	4.058	2.270	คัดเลือกไว้
128	3.350	0.777	คัดออก
129	10.056	9.186	คัดเลือกไว้
130	5.010	2.381	คัดเลือกไว้
131	0.000	-5.062	คัดออก
132	5.808	-0.431	คัดออก
133	1.990	0.514	คัดออก
134	5.459	3.594	คัดเลือกไว้
135	5.566	3.019	คัดเลือกไว้
136	6.809	5.217	คัดเลือกไว้

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
137	7.392	5.981	คัดเลือกไว้
138	6.569	3.714	คัดเลือกไว้
139	6.444	3.926	คัดเลือกไว้
140	2.672	-0.417	คัดออก
141	3.151	4.714	คัดเลือกไว้
142	3.221	-0.733	คัดออก
143	4.799	3.202	คัดเลือกไว้
144	8.390	7.022	คัดเลือกไว้
145	6.713	3.926	คัดเลือกไว้
146	2.822	0.564	คัดออก
147	6.081	5.222	คัดเลือกไว้
148	4.366	1.094	คัดออก
149	3.817	4.089	คัดเลือกไว้
150	5.000	2.452	คัดเลือกไว้
151	7.182	3.697	คัดเลือกไว้
152	4.013	5.687	คัดเลือกไว้
153	4.162	2.567	คัดเลือกไว้
154	5.805	3.082	คัดเลือกไว้
155	6.007	8.761	คัดเลือกไว้

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อจากการทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1 พบว่า แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนจำนวน 155 ข้อ เมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะจะมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ -1.134 ถึง 16.830 มีข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อน้อยกว่า 1.75 ($t < 1.75$) จำนวน 7 ข้อ และเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งฉบับจะมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ -5.062 ถึง 13.514 มีข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อน้อยกว่า 1.75 ($t < 1.75$) จำนวน 19 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป จากการวิเคราะห์ทั้ง 2 แบบ ปรากฏผลว่าต้องตัดข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อน้อยกว่า 1.75 จำนวน 19 ข้อ และคัดเลือกไปทดลองครั้งที่ 2 จำนวน 136 ข้อ ดังมีรายละเอียดดังนี้

ด้านพฤติกรรมทางสังคม มีข้อที่ตัดออก 5 ข้อ คือข้อ 2, 3, 7, 12 และ 18
คัดเลือกไปทดลองสอบครั้งที่ 2 จำนวน 18 ข้อ

ด้านสติปัญญาและสภาพภาพนจริงเรียน มีข้อที่ตัดออก 1 ข้อ คือข้อ 31 คัดเลือกไปทดลองสอบครั้งที่ 2 จำนวน 29 ข้อ

ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ มีข้อที่ตัดออก 4 ข้อ คือ ข้อ 58, 67, 68 และ 73 คัดเลือกไปทดลองสอบครั้งที่ 2 จำนวน 20 ข้อ

ด้านความวิตกกังวล ไม่มีข้อความใดถูกตัดออก คัดเลือกไปทดลองสอบครั้งที่ 2 จำนวน 23 ข้อ

ด้านความเป็นคนน่านิยม มีข้อสอบที่ตัดออก 1 ข้อ คือข้อ 104 คัดเลือกไปทดลองสอบครั้งที่ 2 จำนวน 25 ข้อ

ด้านความสุขและความพอใจ มีข้อสอบที่ตัดออก 8 ข้อ คือข้อ 128, 131, 132, 133, 140, 142, 146 และ 148 คัดเลือกไปทดลองสอบครั้งที่ 2 จำนวน 21 ข้อ

ตอนที่ 3 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 2

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนที่ผ่านการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และปรับปรุงแล้วจากการทดลองครั้งที่ 1 จำนวน 136 ข้อ ไปทดลองสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 409 คน แล้วนำผลการสอบมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 2 แบบคือ วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ และวิเคราะห์รวมทั้งฉบับ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ จากนั้นตัดข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่า 2.385 ($t < 2.385$) ออกไป และคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 2.385 ($t > 2.385$) ไว้ ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการวิเคราะห์ทั้ง 2 แบบ และปรับปรุงข้อสอบบางข้อในด้านสำนวนภาษาได้ข้อสอบที่จะนำไปทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 126 ข้อ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนจากการทดสอบครั้งที่ 2

ข้อ	t		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
T ₁ : 1	2.601	3.197	คัดเลือกไว้
2	8.786	8.844	คัดเลือกไว้
3	12.909	7.071	คัดเลือกไว้
4	15.736	12.885	คัดเลือกไว้
5	7.357	6.926	คัดเลือกไว้
6	15.408	8.110	คัดเลือกไว้
7	7.939	9.409	คัดเลือกไว้
8	8.375	-0.315	ตัดออก

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
9	11.707	8.209	คัดเลือกไว้
10	7.683	7.883	คัดเลือกไว้
11	8.910	5.816	คัดเลือกไว้
12	11.497	4.084	คัดเลือกไว้
13	13.843	8.321	คัดเลือกไว้
14	7.193	5.927	คัดเลือกไว้
15	3.722	3.882	คัดเลือกไว้
16	14.265	9.946	คัดเลือกไว้
17	6.933	2.684	คัดเลือกไว้
18	7.958	5.152	คัดเลือกไว้
T ₂ : 19	17.197	11.252	คัดเลือกไว้
20	11.861	11.315	คัดเลือกไว้
21	12.076	11.642	คัดเลือกไว้
22	15.111	7.003	คัดเลือกไว้
23	10.515	9.250	คัดเลือกไว้
24	6.948	3.442	คัดเลือกไว้
25	11.021	8.887	คัดเลือกไว้
26	16.785	13.753	คัดเลือกไว้
27	12.237	8.333	คัดเลือกไว้

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
28	10.018	12.353	คัดเลือกไว้
29	4.934	5.565	คัดเลือกไว้
30	8.617	7.283	คัดเลือกไว้
31	3.223	4.318	คัดเลือกไว้
32	4.374	3.463	คัดเลือกไว้
33	14.352	6.646	คัดเลือกไว้
34	10.505	9.451	คัดเลือกไว้
35	8.168	7.604	คัดเลือกไว้
36	12.287	10.337	คัดเลือกไว้
37	4.523	5.314	คัดเลือกไว้
38	9.036	5.175	คัดเลือกไว้
39	6.168	4.523	คัดเลือกไว้
40	3.223	1.349	ตัดออก
41	7.558	7.415	คัดเลือกไว้
42	13.307	10.393	คัดเลือกไว้
43	13.525	12.314	คัดเลือกไว้
44	6.266	4.316	คัดเลือกไว้
45	10.152	7.270	คัดเลือกไว้
46	3.679	4.484	คัดเลือกไว้

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
47	8.535	3.898	คัดเลือกไว้
T ₃ : 48	10.255	5.959	คัดเลือกไว้
49	9.115	5.288	คัดเลือกไว้
50	5.159	2.959	คัดเลือกไว้
51	4.286	2.082	คัดเลือกไว้
52	5.731	4.556	คัดเลือกไว้
53	8.564	10.255	คัดเลือกไว้
54	5.488	5.329	คัดเลือกไว้
55	9.651	6.609	คัดเลือกไว้
56	4.484	2.943	คัดเลือกไว้
57	5.488	5.271	คัดเลือกไว้
58	8.123	5.682	คัดเลือกไว้
59	8.646	4.133	คัดเลือกไว้
60	5.087	4.043	คัดเลือกไว้
61	4.217	1.964	ตัดออก
62	4.198	3.790	คัดเลือกไว้
63	4.253	3.044	คัดเลือกไว้
64	7.708	6.351	คัดเลือกไว้
65	5.509	3.188	คัดเลือกไว้

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
66	4.253	5.058	คัดเลือกไว้
67	10.737	7.690	คัดเลือกไว้
T ₁ : 68	11.996	7.446	คัดเลือกไว้
69	10.906	6.922	คัดเลือกไว้
70	8.910	4.172	คัดเลือกไว้
71	6.891	2.912	คัดเลือกไว้
72	9.246	4.392	คัดเลือกไว้
73	6.031	1.818	ตัดออก
74	4.390	7.171	คัดเลือกไว้
75	6.973	8.564	คัดเลือกไว้
76	4.155	0.849	ตัดออก
77	6.494	3.216	คัดเลือกไว้
78	8.182	4.072	คัดเลือกไว้
79	10.076	7.656	คัดเลือกไว้
80	10.454	4.960	คัดเลือกไว้
81	8.828	5.667	คัดเลือกไว้
82	8.460	3.934	คัดเลือกไว้
83	7.095	2.124	ตัดออก
84	4.555	3.956	คัดเลือกไว้

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
85	6.168	6.245	คัดเลือกไว้
86	8.829	6.429	คัดเลือกไว้
87	8.336	7.152	คัดเลือกไว้
88	8.176	5.892	คัดเลือกไว้
89	8.731	4.695	คัดเลือกไว้
90	5.809	4.720	คัดเลือกไว้
T ₅ : 91	12.469	10.077	คัดเลือกไว้
92	14.598	9.584	คัดเลือกไว้
93	13.843	12.004	คัดเลือกไว้
94	5.281	3.143	คัดเลือกไว้
95	11.240	8.776	คัดเลือกไว้
96	6.725	4.297	คัดเลือกไว้
97	11.550	7.759	คัดเลือกไว้
98	11.654	7.888	คัดเลือกไว้
99	12.495	7.803	คัดเลือกไว้
100	13.590	7.761	คัดเลือกไว้
101	13.079	8.955	คัดเลือกไว้
102	11.210	9.083	คัดเลือกไว้
103	16.608	6.711	คัดเลือกไว้

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	t		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งหมด	
104	7.374	8.714	คัดเลือกไว้
105	8.376	8.276	คัดเลือกไว้
106	8.523	8.024	คัดเลือกไว้
107	7.054	5.488	คัดเลือกไว้
108	4.253	4.253	คัดเลือกไว้
109	6.568	6.568	คัดเลือกไว้
110	8.714	6.407	คัดเลือกไว้
111	7.854	7.055	คัดเลือกไว้
112	2.454	5.159	คัดเลือกไว้
113	7.042	7.193	คัดเลือกไว้
114	8.588	6.636	คัดเลือกไว้
115	12.671	8.564	คัดเลือกไว้
T ₆ : 116	4.183	2.272	ตัดออก
117	3.314	7.611	คัดเลือกไว้
118	5.159	10.223	คัดเลือกไว้
119	3.656	1.537	ตัดออก
120	4.079	3.006	คัดเลือกไว้
121	4.849	0.529	ตัดออก

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	๗		หมายเหตุ
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ	
122	9.066	7.374	คัดเลือกไว้
123	8.357	7.579	คัดเลือกไว้
124	7.351	4.498	คัดเลือกไว้
125	5.488	4.439	คัดเลือกไว้
126	5.235	2.491	คัดเลือกไว้
127	8.705	7.351	คัดเลือกไว้
128	18.182	4.084	คัดเลือกไว้
129	5.893	5.308	คัดเลือกไว้
130	7.351	5.392	คัดเลือกไว้
131	4.217	3.608	คัดเลือกไว้
132	12.397	6.673	คัดเลือกไว้
133	9.907	3.119	คัดเลือกไว้
134	10.586	5.473	คัดเลือกไว้
135	6.700	2.864	คัดเลือกไว้
136	9.403	9.546	คัดเลือกไว้

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อจากการทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 2 พบว่าแบบทดสอบวัดमानภาพแห่งตนจำนวน 136 ข้อ เมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 2.454 ถึง 17.197 มีข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อสูงกว่า 2.358 ($t > 2.385$) ทุกข้อ และเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งฉบับจะมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ -0.315 ถึง 13.753 มีข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่า 2.385 ($t < 2.385$) จำนวน 10 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 2.385 ขึ้นไป จากการวิเคราะห์ทั้ง 2 แบบ และคัดเลือกไปทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 126 ข้อ ดังมีรายละเอียดคือ

ด้านพฤติกรรมทางสังคม มีข้อที่คัดออก 1 ข้อคือข้อ 8 คัดเลือกไปทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 17 ข้อ

ด้านสติปัญญาและสภาวะภาพในโรงเรียน มีข้อที่คัดออก 1 ข้อคือข้อ 40 คัดเลือกไปทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 28 ข้อ

ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ มีข้อที่คัดออก 2 ข้อคือข้อ 51 และ 61 คัดเลือกไปทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 18 ข้อ

ด้านความวิตกกังวล มีข้อที่คัดออก 3 ข้อคือข้อ 73, 76 และ 83 คัดเลือกไปทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 30 ข้อ

ด้านความเป็นคนน่านิยม ไม่มีข้อความใดถูกคัดออก นำไปทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 25 ข้อ

ด้านความสุขและความพอใจ มีข้อที่คัดออก 3 ข้อคือข้อ 116, 119 และ 121 คัดเลือกไปทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 4 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 3

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนที่ผ่านการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และปรับปรุงแล้วจากการทดลองครั้งที่ 2 ไปทดลองสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 415 คน และกลุ่ม รั้งจำนวน 35 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบดังต่อไปนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ

การตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 415 คน พบว่า แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนจำนวน 126 ข้อ เมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ และ วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อสูงกว่า 2.385 ($t > 2.385$) ทุกข้อ ซึ่งเป็น ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนจากการทดสอบครั้งที่ 3

ข้อ	t	
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ
T ₁ : 1	3.498	4.243
2	9.074	4.782
3	10.778	4.645
4	11.264	8.320
5	6.378	6.399
6	8.381	4.833
7	10.216	8.279

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	๗	
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ
8	8.292	5.504
9	7.514	5.291
10	8.024	3.906
11	10.408	5.291
12	14.748	9.186
13	5.397	5.123
14	4.813	3.570
15	10.978	5.841
16	3.731	4.653
17	5.406	3.308
T ₂ : 18	15.948	9.547
19	12.775	10.681
20	10.408	7.885
21	5.016	5.364
22	7.721	6.545
23	7.244	5.299
24	10.056	9.653
25	15.833	13.068
26	7.747	4.695

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	๗	
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ
27	10.089	8.916
28	3.257	3.678
29	11.919	7.661
30	3.834	3.651
31	6.912	6.304
32	10.559	7.885
33	9.631	6.230
34	9.547	6.284
35	8.086	4.970
36	6.864	5.780
37	7.722	4.870
38	7.862	6.716
39	8.004	8.507
40	7.187	9.043
41	13.429	10.399
42	2.967	4.078
43	9.569	5.850
44	4.162	4.162
45	3.390	8.216

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	t	
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ
T ₃ : 46	11.873	10.249
47	9.671	6.185
48	4.582	2.432
49	5.492	16.934
50	6.633	4.791
51	5.492	6.247
52	8.320	4.818
53	3.360	4.550
54	4.018	3.360
55	5.571	3.399
56	13.698	8.390
57	7.398	2.716
58	7.772	4.009
59	4.687	3.438
60	5.832	6.888
61	5.133	3.308
62	5.798	5.625
63	8.460	5.841

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	๗	
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ
T ₁ : 64	9.751	5.282
65	9.363	6.170
66	8.336	3.263
67	5.492	5.020
68	5.944	5.314
69	3.569	4.975
70	9.181	8.981
71	9.041	8.000
72	5.364	2.563
73	10.056	5.033
74	13.514	5.952
75	9.264	4.516
76	11.204	6.345
77	5.701	4.354
78	6.457	3.192
79	10.127	7.256
80	7.083	5.997
81	6.688	6.150
82	5.217	2.562

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	๗	
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ
83	7.022	5.000
84	11.183	8.675
85	12.434	8.086
86	14.680	14.239
87	4.921	3.569
88	15.546	9.851
89	7.171	5.981
90	10.949	7.364
T _s : 91	19.197	11.645
92	11.639	7.152
93	11.763	5.485
94	10.322	9.631
95	14.349	11.477
96	8.113	5.072
97	9.202	9.413
98	10.252	9.217
99	15.201	11.432
100	7.669	7.495

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	๗	
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ
101	5.101	5.566
102	7.485	7.495
103	7.818	7.669
104	7.171	6.944
105	9.761	7.665
106	3.926	6.540
107	11.823	10.891
108	11.924	10.733
109	8.078	6.649
110	6.701	3.700
111	3.733	3.371
112	10.752	2.405
113	7.349	7.198
114	7.022	2.432
115	7.377	5.264
T๔ : 116	15.150	3.392
117	8.182	6.390
118	6.864	3.792

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	t	
	วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ	วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ
119	7.052	4.394
120	8.359	4.008
121	6.235	2.490
122	8.651	4.928
123	8.960	6.185
124	8.038	3.712
125	7.145	3.548
126	9.742	9.742

จากตาราง 4 ผลการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดมานภาพ
 แห่งคนจำนวน 126 ข้อ พบว่าเมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่
 2.967 ถึง 19.197 และเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งฉบับมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.405 ถึง 16.934
 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกรายข้อจากการวิเคราะห์ทั้ง 2 แบบแล้ว ปรากฏว่า เป็นข้อสอบ
 ที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t > 2.385$) ทุกข้อ

2. ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 415 คน พบว่าแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนเมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ และวิเคราะห์รวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบดังต่อไปนี้

ด้านพฤติกรรมทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.60

ด้านสติปัญญาและสถานภาพในชีวิต มีค่าความเชื่อมั่น 0.77

ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ มีค่าความเชื่อมั่น 0.50

ด้านความวิตกกังวล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.60

ด้านความเป็นคนน่านิยม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

ด้านความสุขและความพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.61

ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.91

3. ความเที่ยงตรงตามสภาพ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบทดสอบ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนกับคะแนนรวมจากแบบสังเกตความเชื่อมั่นตนเองของกลุ่มผู้จัด จำนวน 35 คน ได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.416 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบทดสอบ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนผลการสอบในแต่ละคุณลักษณะและรวมทั้งฉบับของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 415 คน มาสร้างเกณฑ์ในรูปคะแนนปกติ ซึ่งคะแนนปกติที่คำนวณได้จนตอนต้นยังไม่ต่อเนื่องกันอย่างสม่ำเสมอ และคะแนนที่ได้จากการทดสอบยังไม่ครอบคลุมคะแนนทั้งหมด ดังนั้นในการสร้างเกณฑ์ปกติจึงได้ขยายขอบเขตออกไป โดยอาศัยแนวโน้มของการทดลองให้กว้างออกไปจนครอบคลุมคะแนนทุกคะแนนของแบบทดสอบแต่ละคุณลักษณะ พร้อมทั้งปรับตัวเลขเหล่านั้นให้ต่อเนื่องสม่ำเสมอติดต่อกัน ซึ่งทำได้โดยนำคะแนนดิบ (คะแนนการสอบ) และคะแนนปกติที่คำนวณได้มาจัดกราฟเป็นคู่ ๆ แล้วลากเส้นให้ผ่านจุดนั้น ๆ ให้มากที่สุด จากนั้นจึงอ่านคะแนนดิบให้เป็นคะแนนปกติจากเส้นกราฟนั้น เพื่อให้เป็นเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน ดังแสดงในตาราง 5 และ 6

ตาราง 5 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนเมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ

คะแนนดิบ	T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆	คะแนนดิบ	T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆
28	75						14	63	43	54	49	44	47
27	70						13	59	42	50	47	42	45
26	67						12	56	40	47	45	40	43
25	64				69		11	52	38	44	43	39	40
24	61				63		10	49	36	40	41	37	38
23	59				60		9	46	35	36	38	35	36
22	57				57		8	46	34	33	35	33	32
21	56				55		7	41	32	30	32	32	29
20	54			74	54		6	38	30	27	28	31	24
19	52			66	52		5	35	28	23	26	28	22
18	50	74	62	51	66		4	33	26	20	23	26	18
17	74	48	66	58	49	60	3	30	23	17	22	23	15
16	69	47	62	55	48	55	2	25	21	13	20	22	12
15	66	45	58	52	46	51	1	23	20	10	14	18	8
	T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆							
X	10.284	17.704	12.789	13.799	17.267	14.216							
S	3.158	5.389	2.679	3.561	5.188	2.879							
N	415	415	415	415	415	415							

จากตาราง 5 เมื่อขยายขอบเขตของคะแนนการทดสอบจนครอบคลุมคะแนนทุกคะแนนแล้ว ปรากฏว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนในรูปคะแนนที่ปกติ เมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ มีพิสัยมีพิสัยของคะแนนดังต่อไปนี้

ด้านพฤติกรรมทางสังคม มีพิสัยของคะแนนตั้งแต่ T23 ถึง T74

ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน มีพิสัยของคะแนนตั้งแต่ T20 ถึง T75

ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ มีพิสัยของคะแนนตั้งแต่ T10 ถึง T74

ด้านความวิตกกังวล มีพิสัยของคะแนนตั้งแต่ T14 ถึง T74

ด้านความเป็นคนน่านิยม มีพิสัยของคะแนนตั้งแต่ T18 ถึง T69

ด้านความสุขและความพอใจ มีพิสัยของคะแนนตั้งแต่ T8 ถึง T66

ตาราง 6 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนเมื่อวิเคราะห์หาค่ารวมทั้งหมด

คะแนนดิบ	T	คะแนนดิบ	T	คะแนนดิบ	T	คะแนนดิบ	T	คะแนนดิบ	T
126	83	107	62	88	50	69	41	50	29
125	80	106	61	87	49	68	41	49	28
124	78	105	60	86	49	67	40	48	26
123	76	104	60	85	49	66	39	47	24
122	74	103	59	84	48	65	39	46	22
121	73	102	58	83	48	64	38	45	22
120	72	101	58	82	47	63	38	44	22
119	71	100	57	81	46	62	37	43	22
118	70	99	57	80	46	61	36	42	22
117	70	98	56	79	46	60	36	41	22
116	69	97	55	78	45	59	35	40	22
115	68	86	55	77	45	58	35	39	22
114	68	95	54	76	44	57	34	38	22
113	67	94	53	75	44	56	33	37	22
112	66	93	53	74	44	55	32	36	22
111	65	92	52	73	43	54	32	35	22
110	64	91	52	72	43	53	31	34	20
109	63	90	51	71	42	52	31		
108	62	89	51	70	42	51	30		

$$X = 86.095$$

$$S = 17.461$$

$$N = 415$$

จากตาราง 6 เมื่อนำคะแนนผลการสอบจากแบบทดสอบวัดมโนภาพทั้งฉบับตั้งแต่ 34 คะแนนถึง 126 คะแนนมาสร้างเกณฑ์ปกติในรูปคะแนนที่ ปรากฏผลว่าแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนจำนวน 126 ข้อ มีพิสัยของคะแนนตั้งแต่ T20 ถึง T83

5. คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมโนภาพแห่งตนสูง

ผู้วิจัยได้นำคะแนนต่ำสุดจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนในแต่ละคุณลักษณะ และรวมทั้งฉบับของกลุ่มผู้คิด 35 คน มาเทียบกับคะแนนที่ปกติปรากฏผลดังต่อไปนี้

คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมโนภาพแห่งตนสูงด้านพฤติกรรมทางสังคมคือ T30

คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมโนภาพแห่งตนสูงด้านสติปัญญาและสภาวะทางอารมณ์

คือ T43

คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมโนภาพแห่งตนสูงด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะคือ T40

คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมโนภาพแห่งตนสูงด้านความวิตกกังวลคือ T35

คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมโนภาพแห่งตนสูงด้านความเป็นคนน่านิยมคือ T39

คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมโนภาพแห่งตนสูงด้านความสุขและความพอใจคือ T24

คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมโนภาพแห่งตนสูงในคุณลักษณะรวมคือ T41

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร หากคุณภาพของแบบทดสอบและสร้างเกณฑ์ปกติ ซึ่งแบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ระดับ เขียนเป็นประโยคบอกเล่าบรรยายคุณลักษณะ ท้าทายของบุคคลในทางบวกและทางลบ จำนวน 126 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 20 นาที แบ่งแบบทดสอบเป็น 6 ด้านคือ ด้านพฤติกรรมทางสังคม 17 ข้อ ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน 28 ข้อ ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ 18 ข้อ ด้านความวิตกกังวล 20 ข้อ ด้านความเป็นคน นานิยม 25 ข้อ และด้านความสุขและความพอใจ 18 ข้อ ผู้ตอบแบบทดสอบเพียงพิจารณาตนเองว่ามีคุณลักษณะตรงกับข้อความที่กำหนดหรือไม่จริงหรือไม่

ผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,239 คน ใช้ในการวิเคราะห์รายข้อ คัดเลือกและปรับปรุงข้อสอบ จากการทดลองครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 จำนวน 415 คน และ 409 คน ตามลำดับ และทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างอีก 415 คน ในครั้งที่ 3 เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบพร้อมทั้งสร้างเกณฑ์ปกติ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ

การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนจำนวน 126 ข้อ จากการทดสอบครั้งที่ 3 เมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 2.967 ถึง 15.948 และเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งฉบับมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 2.405 ถึง 14.239 ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($T > 2.385$) ทุกข้อ

ค่าอำนาจจำแนกที่วิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะมีค่าสูงกว่าค่าอำนาจจำแนกที่วิเคราะห์รวมทั้งฉบับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะค่าความแปรปรวนของคะแนนของข้อสอบแต่ละข้อที่เกิดจาก

การวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะมีค่าความแปรปรวนของคะแนนของข้อสอบแต่ละข้อที่เกิดจากการวิเคราะห์รวมทั้งฉบับ ในขณะที่ที่กลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์ทั้ง 2 แบบเป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบครั้งที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่าง 415 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบซึ่งแยกตามคุณลักษณะและรวมทั้งฉบับดังนี้

- 2.1 ด้านพฤติกรรมทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่น 0.60
- 2.2 ด้านสติปัญญาและสถานภาพนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.77
- 2.3 ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ มีค่าความเชื่อมั่น 0.50
- 2.4 ด้านความวิตกกังวล มีค่าความเชื่อมั่น 0.66
- 2.5 ด้านความเป็นคนน่านิยม มีค่าความเชื่อมั่น 0.78
- 2.6 ด้านความสุขและความพอใจ มีค่าความเชื่อมั่น 0.61
- 2.7 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.91

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเมื่อแยกคำนวณตามคุณลักษณะมีค่าต่ำกว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบฉบับรวม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อสอบที่วัดคุณลักษณะต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน ยังคงมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอยู่มาก จึงทำให้การนำเอาข้อสอบที่วัดคุณลักษณะอื่น ๆ เข้ามาร่วมวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น มีลักษณะเหมือนกับการเพิ่มข้อสอบวัดคุณลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ ทำให้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสูงขึ้น ดังที่อนันต์ ศรีรสภา (2524 : 77) กล่าวว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบจะสูงขึ้น เมื่อจำนวนข้อสอบที่วัดคุณลักษณะเดียวกันเพิ่มมากขึ้น

3. ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ

ผู้วิจัยหาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพโดยใช้สูตร Pearson Product Moment Correlation Coefficient ระหว่างคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนกับคะแนนจากแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองที่ให้ผู้ตอบจำขึ้นเป็นผู้ประเมินจากกลุ่มรู้จัดจำนวน 35 คน ได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.416 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการค้นพบนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของคูเปอร์สมิธ (Embron. 1977 : 323; citing Coopersmith. 1971) ที่พบว่าผู้ที่มีมีนภาพแห่งตนสูง จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงด้วย

4. เกณฑ์ปกติและคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำ

4.1 ด้านพฤติกรรมทางสังคม มีช่วงคะแนนที่อยู่ระหว่าง T23 ถึง T74 และคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมีนภาพแห่งตนสูงด้านพฤติกรรมทางสังคมคือ T30

4.2 ด้านสติปัญญาและสถานภาพนักเรียน มีช่วงคะแนนที่อยู่ระหว่าง T20 ถึง T75 และคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมีนภาพแห่งตนสูงด้านสติปัญญา และสถานภาพนักเรียนคือ T43

4.3 ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ มีช่วงคะแนนที่อยู่ระหว่าง T10 ถึง T74 และคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมีนภาพแห่งตนสูงด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะคือ T40

4.4 ด้านความวิตกกังวล มีช่วงคะแนนที่อยู่ระหว่าง T14 ถึง T74 และคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมีนภาพแห่งตนสูงด้านความวิตกกังวลคือ T35

4.5 ด้านความเป็นคนน่านิยม มีช่วงคะแนนที่อยู่ระหว่าง T18 ถึง T69 และคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมีนภาพแห่งตนสูงด้านความเป็นคนน่านิยมคือ T39

4.6 ด้านความสุขและความพอใจ มีช่วงคะแนนที่อยู่ระหว่าง T8 ถึง T66 และคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมีนภาพแห่งตนสูงด้านความสุขและความพอใจคือ T24

4.7 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดมีนภาพแห่งตนทั้งฉบับมีช่วงคะแนนที่อยู่ระหว่าง T20 ถึง T80 และคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมีนภาพแห่งตนสูงคือ T41

คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำที่หาจากการแปลงคะแนนต่ำสุดจากแบบทดสอบวัดมีนภาพแห่งตนของกลุ่มผู้จัด เป็นคะแนนที่ปกติ (Normalized T - Score) พบว่า คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของมีนภาพแห่งตนด้านสติปัญญาและสถานภาพนักเรียนคือ T43 สูงกว่าคะแนนขั้นต่ำของคุณลักษณะอื่น ๆ และคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของมีนภาพแห่งตนด้านความสุขและความพอใจมีค่าต่ำสุด ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กวัย 9-12 ปี ที่จิตรา วสุधिข (ม.ป.ป. : 193) กล่าวว่าพัฒนาการของเด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีโอกาสเรียนรู้ได้กว้างขวาง เด็กสามารถคิดและตัดสินใจเองได้ มีความ

กระตือรือร้น มีความอยากรู้อยากเห็น และเข้าข้างสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว และเนื่องจากเด็กวัยนี้ต้องการอิสระมาก แต่มักถูกขัดแย้งจากบิดา มารดา หรือจากเพื่อนด้วยกัน จึงทำให้เด็กวัยนี้เกิดความคับข้องใจ ไม่สามารถทำอะไรได้ตามต้องการ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ชักกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้นไม่ควรนำแบบทดสอบนี้ไปใช้กับนักเรียนในระดับอื่น เพราะพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยย่อมแตกต่างกันออกไป คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของแบบทดสอบในแต่ละคุณลักษณะก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย และควรจะได้มีการสร้างแบบทดสอบและวิเคราะห์องค์ประกอบเมาน์ภาพแห่งตน เพราะจากผล การวิจัยพบว่าคุณลักษณะทั้ง 6 ด้านยังมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอยู่มาก

สำหรับการนำแบบทดสอบฉบับนี้ไปใช้ควรมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนหรือการใช้การสัมภาษณ์ควบคู่ไปด้วย เพื่อครูจะสามารถเข้าใจเด็กได้ถูกต้องยิ่งขึ้น และให้ความช่วยเหลือพัฒนานักเรียนได้ตรงตามสภาพของนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ อักษรกุล. วัฒนธรรมและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.
- จิตรา วสุภิข. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ม.ป.ป.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. มานภาพแห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ และลักษณะความเป็นผู้นำ
ของนักเรียนที่เป็นผู้นำ และนักเรียนที่เป็นผู้ตาม ในระดับชั้น มศ.3 ปีการศึกษา 2514.
ปริทัศน์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515.
อัดสำเนา.
- จุรรัตน์ เปรมิขเรียร. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยรุ่นใน
สถานสงเคราะห์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
อัดสำเนา.
- ฉันทนา ภาคบงกช. "ปัญหาและกลวิธีการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต," เอกสาร
ประกอบการเรียนวิชาประถม 514. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ✓ นันทิกา แย้มสรวล. การศึกษาสถานภาพของครอบครัวที่สัมพันธ์กับมานภาพแห่งตนและพฤติกรรม
ตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- นวลละออ สุภาพล. "จิตวิทยาพัฒนาการเบื้องต้น," เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- บงอร เสดนธ์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง "ตน" อย่างที่คิดว่าตนเป็นและ "ตน" อย่าง
ที่คิดอยากจะเป็น ของนักเรียนวัยรุ่นอายุ 13-16 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน
พระโขนง จังหวัดพระนคร ปีการศึกษา 2512. ปริทัศน์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2512. อัดสำเนา.

✓ ประเทือง แดงงาม. การศึกษามโนภาพแห่งตน (Self-Concept) และความคาดหวังแห่งตน (Self-Expectation) ของผู้เฒ่าที่เรียนสำเร็จหลักสูตรการศึกษาผู้เฒ่าแบบเบ็ดเสร็จ
จนเขตการศึกษา 3. บริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

พรวณีย์ ชูทัย. "มโนภาพแห่งตน," เอกสารประกอบการสัมมนาอาจารย์ผู้สอนจิตวิทยา.

พระนครศรีอยุธยา : กลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง, 2525.

พรวณีย์ เกษะนันท์. "อัตมโนภาพ," ประมวลบทความทางจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ :
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2517.

✓ รุ่งนภา ทิระะ. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ ความเชื่ออำนาจภายในตน-นอกตน และ
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2531. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ศึกษาพร, 2531.

. สถิติวิทยาทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2522.

✓ สิทธิโชค วารุณสันติกุล. การศึกษามโนภาพแห่งตน ความแตกต่างระหว่างตน ความเข้าใจ
ในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7. บริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัย
วิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514. อัดสำเนา.

✓ ส่งศรี ศรีมุกดา. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองกับความสำเร็จ
ทางการศึกษาของเด็กวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2521. อัดสำเนา.

✓ สมชัย ชินะตระกูล. ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งกีดขวางตน ความเชื่อแบบฝังใจและผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียน. บริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร,
2517. อัดสำเนา.

สมบูรณ์ ชิดพงษ์ และสำเร็จ บุญเรืองรัตน์. การวัดความกดดัน. กรุงเทพฯ : วิทยวัฒนาพานิช,
2524.

วิสา ขุทิกุลชัย และคนอื่น ๆ. สุขภาพจิตและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2518.

อนันต์ ศรีวิสา. การวัดและการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยนาฏศิลป์, 2524.

อารี รังสินันท์. การสังเกตและการมีงานพฤติกรรมเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬารัตน์,
2524.

✓ อุทัย เพชรชัย. "อัตมโนภาพของผู้เรียน ตัวแปรสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวใน
การเรียนรู้," มิตรครู. 27 : 45-48; ธันวาคม 2528.

✓ อัมพ ศิริพัฒน์. "ความนึกคิดเกี่ยวกับตน," วารสารครุศาสตร์. 2 : 5-6; สิงหาคม-
พฤศจิกายน 2515.

Argyle, Michael. The Psychology of Interpersonal Behavior. 1972

Brookover, Willbur B. and others. Self-Concept of Ability and School
Achievement. 1964.

Butcher, H.J. Human Intelligence, Its Nature and Assessment. London :
Muthuen, 1968.

Cattel, Remond B. Personality. New York : McGraw-Hill Inc., 1950

✓ Combs, A.W., D.W. Super and C.C. Courson. "The Measurement of Self-
Concept and Self Report," Education Psychological Measurement.
23 : 493-500; 1963. /

Coopersmith, S. The Antecedents of Self-Esteem. Sanfrancisco :
Freeman, 1967.

Diggory, James C. Self-Evaluation : Concept and Studies. New York :
Wiley and Sons, 1966.

Dinkmeyer, Don C. Child Development, the Emerging Self. New Delhi :
Prentice Hall of India Private Limited, 1965.

Embron, Sueann Robinson. Child Development. 2nd ed. New York : Holt
Rinehart and Winston, 1977.

- ✓ Epstein, Seymour. "The Self-Concept Revisited or A Theory of a Theory," American Psychologist. XXVIII : 404-416; May, 1973.
- Eysenck, H.J. and others. Encyclopedia of Psychology. New York : The Seabury Press Inc., 1979.
- ✓ Panimare, Flora. "Reading and Self-Concept," Journal of Reading. 11 : 447-451; March, 1968.
- Fitts, William H. Manual for The Tennessee Self-Concept. Tennessee : Nashville, Counselor Recording and Test, 1965.
- Gilham, Isabel. "Self Concept and Reading," Reading Teacher. 21 : 270-273; December, 1968.
- Goergi, Norman J. "The Relationship of Self-Concept in High School Negro Students in Muncie, Indiana to Intelligence, Achievement and Grade Point Average," Dissertation Abstract. 1972.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, 1973.
- Hall, Calvin and Gardner Lindzey. Theories of Personality. New York : John Wiley and Sons Inc., 1957.
- ✓ Hurlock, Elizabeth B. Personality Development. New York : McGraw-Hill Book Company, 1974.
- _____. Adolescent Development. 3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Company, 1974.
- _____. Child Development. Tokyo : Kogakusha Company Limited, 1964.
- Jersild, Arthur T. In Search of Self. New York : Teacher College, Columbia University, 1966.
- _____. The Psychology of Adolescent. New York : McMillian, 1963.
- _____. In Search of Self. New York : Bureau of Publications, Teachers' Collge, Columbia University, 1952.
- Kando, Thomas M. Social Interaction. St. Louis : The C.V. Mosley Company, 1977.
- ✓ Lavin, D.E. The Prediction of Academic Performance. New York : McGraw-Hill Book Company, 1965.
- Lindzey, Gardner and Calvin, Hall. Theories of Personality : Primary Source and Research. New York : John Wiley and Sons, 1965.

- ✓ Marsh, H.W. and I.D. Smith. "Self-Description Questionnaire," Journal of Educational Psychology. 53 : 60-78; 1983.
- McCandless, Boyd R. Children Behavior and Development. 2nd ed. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1967.
- ✓ Moran, M.K. "A Factor Analytic Study of Three Test of Self-Concept," Dissertation Abstracts International. 39 : 10; 1978.
- Pasao, Myrna M. "Self-Concept : A Conceptual and Methodological Study in the Philippines Context," Unpublished Doctoral Dissertation. University of Philippines, 1979.
- ✓ Piers, Ellen V. and Dale E. Harris. "Age and other correlates of self-concept in children," Journal of Educational Psychology. 55 : 2; April, 1964.
- Prescott, Daniel A. The Child in Educative Process. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1957.
- Punthip Bekanan. "The Positive Self-Concept of Selected Adolescents Siving in Group Care," Unpublished Doctoral Dissertation. Grundeora : University of north Carolina, 1974.
- ✓ Purkey, William W. Self-Concept and School Achievement. 1970. /
- Rogers, Carl R. Client-Centered Therapy. Boston : Houghton Mifflin Co., 1951.
- Smart, M.S. and R.C. Smart. School Age Children : Development and Relationships. New York : McMillian, 1973.
- ✓ Stewart, Donald Jackson. "Response Stability of Learning Disabled Students on the Piers and Harris Children's Self-Concept Scale," Dissertation Abstracts International. 39; 1978.
- ✓ Strang, Ruth. The Adolescence Views Himself. New York : McGraw-Hill, 1957.
- Travers, Robert M.H. Educational Measurement. New York : McMillian Company, 1955.
- Wiggins, Jerry S. and others. The Psychology of Personality. New York : Addison-Wesley Publishing Company, 1971.
- Wylie, Ruth C. Handbook of Personality Theory and Research. Chicago : Rank McNally Company, 1968.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยเบื้องต้น

1. รองศาสตราจารย์บังอร ภาวภิรมย์ขวัญ ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. นางสาวมาลีวิล รักบ้านเกิด นักวิชาการศึกษา 6 กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร
3. นายสมเกียรติ บัณฑิตพร นักวิชาการศึกษา 5 กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร
4. นางสาวนิตา ยี่งวรพันธ์ อาจารย์ 2 ระดับ 5 กองวิชาการ
สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
5. นายโสภณ คำนึ่งเนตร อาจารย์ 1 ระดับ 4 กองวิชาการ
สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
6. นายคำนาณ สามเมือง อาจารย์ 1 ระดับ 4 กองวิชาการ
สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
7. นายปรีชา อรุณสวัสดิ์ ศึกษานิเทศก์ 5 สำนักงานการประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร
8. นางเกตุณี วนาภรณ์ อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนหมู่บ้านเศรษฐกิจ
สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

คู่มือดำเนินการสอบแบบทดสอบ วัดมโนภาพแห่งตน

ความหมายของมโนภาพแห่งตน

มโนภาพแห่งตน (Self-Concept) หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ตนได้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้จากการประเมินคุณลักษณะของตนเองในด้านต่าง ๆ 6 ด้านคือ

1. ด้านพฤติกรรมทางสังคม หมายถึง สิ่งที่บุคคลแสดงออก
2. ด้านสติปัญญาและสถานการณ์โรงเรียน หมายถึง ความสามารถในการรับรู้อย่างแม่นยำของบุคคลในเรื่องการเรียน และความเป็นอยู่ภายในโรงเรียน
3. ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะที่มองเห็นของรูปร่างหน้าตา และการแสดงออกของบุคคล ที่เป็นลักษณะทางบุคลิกภาพโดยรวม
4. ด้านความวิตกกังวล หมายถึง สภาวะความรู้สึกที่รบกวนความรู้สึกนึกคิดตลอดเวลา ทำให้เกิดความกังวลทุกข์ร้อน หรือมีปัญหา
5. ด้านความเป็นคนน่านิยม หมายถึง เป็นที่นิยมของเพื่อนฝูงหรือผู้ที่รู้จักกัน เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลทั่วไป
6. ด้านความสุขและความพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจในด้านความคิด ความ เป็นอยู่ ความสมหวัง หรือการได้กระทำสิ่งต่าง ๆ แล้วมีความสุข

ความมุ่งหมายของแบบทดสอบ

ข้าพเจ้าตรวจสอบระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่าสูง-ต่ำในด้านใด เพื่อเป็นประโยชน์แก่ครูแนะแนวและผู้บริหารในการพัฒนามโนภาพแห่งตนของเด็กได้ตรงตามคุณลักษณะที่ด้อยของนักเรียนต่อไป

โครงสร้างของแบบทดสอบ

แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ระดับ เขียนเป็นประโยคบอกเล่า บรรยายคุณลักษณะทั่วไปของบุคคลทั้งทางบวกและทางลบ รวม 126 ข้อความ โดยแบ่งแบบทดสอบ เป็น 6 ด้านคือ

ด้านพฤติกรรมทางสังคม คือ ข้อสอบตั้งแต่ข้อ 1 ถึงข้อ 17 รวม 17 ข้อ

ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน คือ ข้อสอบตั้งแต่ข้อ 18 ถึงข้อ 45 รวม 28 ข้อ

ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ คือ ข้อสอบตั้งแต่ข้อ 46 ถึงข้อ 63 รวม 18 ข้อ

ด้านความวิตกกังวล คือ ข้อสอบตั้งแต่ข้อ 64 ถึงข้อ 83 รวม 20 ข้อ

ด้านความเป็นคนน่านิยม คือ ข้อสอบตั้งแต่ 84 ถึงข้อ 108 รวม 25 ข้อ

ด้านความสุขและความพอใจ คือ ข้อสอบตั้งแต่ข้อ 109 ถึงข้อ 126 รวม 18 ข้อ

ตัวอย่างข้อความในแบบทดสอบ

ข้อความ	จริง	ไม่จริง
1. ฉันชอบช่วยเหลือผู้อื่น		
2. ฉันเรียนหนังสือค่อนข้างเก่ง		
3. ฉันเป็นคนหน้าตาดี		

การพัฒนาแบบทดสอบ

แบบทดสอบฉบับนี้พัฒนาจากข้อความที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเองจำนวน 100 คน แล้วนำมาจัดแยกตามคุณลักษณะต่าง ๆ 6 ด้าน ๆ ละ 30 ข้อความ รวม 180 ข้อความ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษาและจิตวิทยาจำนวน 6 ท่าน พิจารณาความกำกวมทางภาษา และความเที่ยงตรง ได้ข้อความ

ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 155 ข้อความ นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ที่สุ่มแบบสองขั้นตอน จากประชากรนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1 ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 415 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ คัดเลือกและปรับปรุง ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ เมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะตั้งแต่ -1.134 ถึง 16.830 และเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งฉบับมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ -5.062 ถึง 13.514 ได้แบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาค่าอำนาจจำแนกจากการทดลองครั้งที่ 1 จำนวน 136 ข้อ

การทดลองครั้งที่ 2 ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 409 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ คัดเลือกและปรับปรุง ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ เมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะตั้งแต่ 2.454 ถึง 17.197 และเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งฉบับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ -0.315 ถึง 13.753 ได้แบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาค่าอำนาจจำแนกจากการทดลองครั้งที่ 2 จำนวน 126 ข้อ

คุณภาพของแบบทดสอบ

แบบทดสอบฉบับนี้หาคุณภาพจากการนำแบบทดสอบที่คัดเลือกและปรับปรุงแล้วจากการทดลองครั้งที่ 2 จำนวน 126 ข้อ ไปทำการทดลองครั้งที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่าง 415 คน เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ และตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพจากกลุ่มผู้วัด ปรากฏผลดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ เมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะมีค่าตั้งแต่ 2.967 ถึง 19.197 และเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งฉบับมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.405 ถึง 16.934 ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

2. ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบในแต่ละคุณลักษณะและรวมทั้งฉบับ มีค่าตั้งแต่ 0.50 ถึง 0.91 ซึ่งแยกเป็นด้าน ๆ ได้ดังนี้

ด้านพฤติกรรมทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.60

ด้านสติปัญญาและสภาพภาพนรีจเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77

ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.50

ด้านความวิตกกังวล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.66

ด้านความเป็นคนน่านิยม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

ด้านความสุขและความพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.61

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.91

3. ความเที่ยงตรงตามสภาพ ซึ่งได้จากการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนกับคะแนนจากแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มผู้ขีด จำนวน 35 คน ได้ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพเท่ากับ 0.416 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิธีดำเนินการสอบ

วิธีดำเนินการสอบแบ่งเป็น 3 ระยะคือ การเตรียมตัวก่อนสอบ วิธีปฏิบัติการสอบ และเมื่อสอบเสร็จแล้ว มีลำดับขั้นดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนสอบ ตามปฏิบัติดังนี้

1.1 กำหนดวัน เวลา และสถานที่สอบล่วงหน้า แล้วแจ้งให้ผู้สอบทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ

1.2 เตรียมห้องสอบให้เรียบร้อย และมีผู้ดำเนินการสอบ 1 คน

1.3 เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอบ ได้แก่ แบบทดสอบ กระดาษคำตอบ ไม้มีจำนวนมากกว่าผู้เข้าสอบประมาณ 5 เบอร์เซ็นต์

1.4 การเตรียมตัวสำหรับผู้ดำเนินการสอบ ควรได้ศึกษาคำชี้แจงวิธีทำแบบทดสอบล่วงหน้าอย่างน้อยหนึ่งครั้ง เพื่อให้สามารถดำเนินการสอบได้อย่างคล่องแคล่ว

2. วิธีดำเนินการสอบ ปฏิบัติดังนี้

2.1 พูดยืนยันว่าจิตใจผู้สอบ ให้มีความกระตือรือร้นที่จะทำการสอบอย่างเต็มกำลังความสามารถ

2.2 การให้คำชี้แจง รายละเอียดและคำชี้แจงจะปรากฏอยู่บนแผ่นหน้าของแบบทดสอบทุกฉบับ ผู้ดำเนินการสอบจะต้องให้คำชี้แจงจำกัดอยู่ แต่เฉพาะเท่าที่ปรากฏเท่านั้น โดยอธิบายแบบทดสอบให้ผู้เข้าสอบเข้าใจอย่างแจ่มชัดทุกคน และอย่าให้ผู้เข้าสอบลงมือทำก่อนเวลา เมื่อผู้ดำเนินการสอบอนุญาตจึงให้ลงมือทำได้

2.3 การเตือนเวลา แบบทดสอบฉบับนี้ใช้เวลาทดสอบ 20 นาที ให้เตือนเวลา 2 ครั้งเท่านั้น คือ เตือนเมื่อหมดเวลาครั้งแรก และอีก 2-3 นาทีจะหมดเวลาอีกครั้งหนึ่ง

3. วิธีปฏิบัติเมื่อหมดเวลา

3.1 ให้ผู้สอบวางดินสอหรือปากกาหยุดทำทันที แล้วเก็บกระดาษคำตอบและแบบทดสอบ

3.2 เมื่อเสร็จสิ้นการทดสอบแล้ว ก่อนที่จะให้ผู้เข้าสอบออกจากห้องสอบผู้ดำเนินการสอบควรกล่าวคำชมเชยผู้สอบ ที่พยายามตั้งใจสอบเป็นอย่างดี เพื่อให้ผู้สอบเกิดความภาคภูมิใจ และไม่เกลียดการสอบ

วิธีการตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบ ผู้ตรวจจะต้องยึดหลักการตรวจให้คะแนนดังนี้

ตอนที่	ข้อที่	จริง	ไม่จริง	ตอนที่	ข้อที่	จริง	ไม่จริง
1	1 - 7	1	0	4	64 - 71	1	0
	8 - 17	0	1		72 - 83	0	1
2	18 - 31	1	0	5	84 - 96	1	0
	32 - 45	0	1		97 - 108	0	1
3	46 - 55	1	0	6	109 - 115	1	0
	56 - 63	0	1		116 - 126	0	1

เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดमानภาพแห่งตนเมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะ

คะแนนดิบ	T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆	คะแนนดิบ	T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆
28	75						14	63	43	54	49	44	47
27	70						13	59	42	50	47	42	45
26	67						12	56	40	47	45	40	43
25	64				69		11	52	38	44	43	39	40
24	61				63		10	49	36	40	41	37	38
23	59				60		9	46	35	36	38	35	36
22	57				57		8	46	34	33	35	33	32
21	56				55		7	41	32	30	32	32	29
20	54			74	54		6	38	30	27	28	31	24
19	52			66	52		5	35	28	23	26	28	22
18	50	74	62	51	66		4	33	26	20	23	26	18
17	74	48	66	58	49	60	3	30	23	17	22	23	15
16	69	47	62	55	48	55	2	25	21	13	20	22	12
15	66	45	58	52	46	51	1	23	20	10	14	18	8

	T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆
X	10.284	17.704	12.789	13.799	17.267	14.216
S	3.158	5.389	2.679	3.561	5.188	2.879
N	415	415	415	415	415	415

เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งฉบับ

คะแนนดิบ	T	คะแนนดิบ	T	คะแนนดิบ	T	คะแนนดิบ	T	คะแนนดิบ	T
126	83	107	62	88	50	69	41	50	29
125	80	106	61	87	49	68	41	49	28
124	78	105	60	86	49	67	40	48	26
123	76	104	60	85	49	66	39	47	24
122	74	103	59	84	48	65	39	46	22
121	73	102	58	83	48	64	38	45	22
120	72	101	58	82	47	63	38	44	22
119	71	100	57	81	46	62	37	43	22
118	70	99	57	80	46	61	36	42	22
117	70	98	56	79	46	60	36	41	22
116	69	97	55	78	45	59	35	40	22 ^c
115	68	86	55	77	45	58	35	39	22
114	68	95	54	76	44	57	34	38	22
113	67	94	53	75	44	56	33	37	22
112	66	93	53	74	44	55	32	36	22
111	65	92	52	73	43	54	32	35	22
110	64	91	52	72	43	53	31	34	20
109	63	90	51	71	42	52	31		
108	62	89	51	70	42	51	30		

$$X = 86.095$$

$$S = 17.461$$

$$N = 415$$

คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำ

คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำนี้ได้จากการนำคะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนของกลุ่มผู้ช้ดมาเปรียบเทียบกับคะแนนที่ปกติ เพื่อหาเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมโนภาพแห่งตนสูงจนแต่ละคุณลักษณะและรวมทั้งฉบับปรากฏผลดังนี้

ด้านพฤติกรรมทางสังคม มีคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำที่ T30

ด้านสติปัญญาและสถานการณ์จริงเรียน มีคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำที่ T43

ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ มีคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำที่ T40

ด้านความวิตกกังวล มีคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำที่ T35

ด้านความเป็นคนน่านิยม มีคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำที่ T39

ด้านความสุขและความพอใจ มีคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำที่ T24

คะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของแบบทดสอบทั้งฉบับคือ T41

แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- คำชี้แจง** 1. แบบทดสอบฉบับนี้แบ่งออกเป็น 6 ตอน มีจำนวนข้อความทั้งหมด 126 ข้อความ
2. ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่านักเรียนมีพฤติกรรมหรือลักษณะตามข้อความนั้น ๆ หรือไม่
- ถ้าเป็นจริงให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับคำว่า "จริง"
- ถ้าไม่จริงให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับคำว่า "ไม่จริง"

ตัวอย่าง เช่น

	จริง	ไม่จริง
0) ฉันเป็นคนขี้อาย	✓	
00) ฉันไม่ชอบรูปร่างของตัวเอง		✓

- คำตอบบนข้อ (0) แสดงว่านักเรียนยอมรับ ว่าตัวเองเป็นคนที่ขี้อายจริง ๆ
- และคำตอบบนข้อ (00) แสดงว่าจริง ๆ แล้ว นักเรียนชอบรูปร่างของตัวเอง
3. แต่ละข้อความจะมีเครื่องหมายได้เครื่องหมายเดียว
4. คำตอบของนักเรียนจะไม่เป็นผลเสียต่อการเรียนของนักเรียนเด็ดขาด
5. อย่าทำเครื่องหมายใด ๆ ในแบบทดสอบนี้

ตอนที่	ข้อ	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
1	1	ฉันเป็นคนร่าเริงแจ่มใส		
	2	ฉันเป็นคนตรงต่อเวลา		
	3	ฉันเป็นคนสุภาพเรียบร้อย		
	4	ฉันเป็นคนขยัน		
	5	ฉันชอบช่วยเหลือผู้อื่น		
	6	ฉันพูดจาอ่อนหวานไพเราะ		
	7	ฉันเป็นคนมีมานะ		
	8	โดยปกติฉันค่อนข้างดีใจ ()		
	9	ฉันเป็นคนขี้เกียจ		
	10	ฉันมักพลัดวันประกันพรุ่ง		
	11	ฉันเป็นคนที่ไม่ค่อยจะสุภาพนัก		
	12	ฉันไม่ค่อยมีความรับผิดชอบ		
	13	ฉันมักเห็นแก่ตัว		
	14	โดยปกติฉันเป็นคนใจกว้าง		
	15	ฉันมักพูดจาหยาบคาย		
	16	ฉันไม่ชอบทำงานที่มีอุปสรรค		
	17	ฉันมักพูดจาแบบขวานผ่าซาก		
2	18	ฉันเรียนหนังสือค่อนข้างเก่ง		
	19	ฉันเป็นคนฉลาดว่องไว		
	20	ฉันมีความรอบคอบในการเรียน		
	21	ฉันมีความจำดีมาก		
	22	โดยปกติฉันมักเข้าใจบทเรียนได้เร็ว		

ตอนที่	ข้อ	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
2	23	ฉัน เขียนหนังสือได้ค่อนข้างสวย		
	24	ฉันอ่านหนังสือเก่ง		
	25	ฉันเป็นคนขยันงานการเรียน		
	26	รอยปกติฉันทำการบ้านเสร็จทุกครั้ง		
	27	ฉันมักตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่		
	28	ฉันไม่ค่อยหลับในชั้นเรียนเลย		
	29	ส่วนมากฉันส่งการบ้านเสมอ		
	30	ถ้าไม่จำเป็นฉันจะไม่ขาดเรียน		
	31	ฉันเคยได้รับคำชมเชยจากคุณครู		
	32	ฉันเรียนหนังสือไม่ค่อยเก่ง		
	33	ฉันมักคิดอะไรได้ช้ากว่าเพื่อน ๆ เสมอ		
	34	ฉันมักสะเพร่างานการเรียน		
	35	ฉันมักจะลืมบทเรียนที่ครูสอน		
	36	ฉันไม่เคยเข้างานเรียนเลย		
	37	ฉัน เขียนหนังสือไม่ค่อยสวย		
	38	ฉันอ่านหนังสือไม่ค่อยออก		
	39	ฉันเป็นคนเกียจคร้านงานการเรียน		
	40	งานที่คุณครูให้ฉันทำไม่ค่อยเสร็จ		
	41	ฉันเป็นคนไม่ค่อยตั้งใจเรียน		
	42	ฉันเคยว่างและหลับในชั้นเรียน		
	43	ฉันไม่ค่อยได้ส่งการบ้าน		
	44	ฉันมักหนีเรียนบ่อย ๆ		
	45	ฉันโดนคุณครูดุเป็นประจำ		

ตอนที่	ข้อ	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
3	46	ฉันเป็นคนหน้าตาดี		
	47	ฉันเป็นคนรูปร่างดี		
	48	ฉันมีสุขภาพแข็งแรง		
	49	โดยปกติฉันมีหน้าตาแจ่มใส		
	50	ฉันทำอะไรด้วยความมั่นใจเสมอ		
	51	ฉันสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ได้		
	52	ไม่ว่าจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น ฉันมักควบคุมอารมณ์ได้		
	53	ฉันรู้สึกยินดีกับความสำเร็จของเพื่อน		
	54	ฉันยอมรับความสามารถของผู้อื่น		
	55	ฉันมักได้เกียจด้วยเหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์		
	56	ฉันเป็นคนขี้แค้น		
	57	ฉันมีผาค่อนข้างดำ		
	58	ฉันรู้สึกกลัวเสมอเมื่อคุณครูเรียกให้ตอบคำถาม		
	59	ฉันต้องเป็นผู้ชนะ แม้ว่าฉันจะเป็นฝ่ายผิด		
	60	ฉันมีทะเลาะวิวาทกับเพื่อนบ่อย ๆ		
	61	ฉันเป็นคนที่ตกใจง่าย		
	62	ฉันมักอิจฉาเพื่อนอยู่บ่อย ๆ		
	63	ฉันมักใช้อารมณ์ในการโต้เถียงกับเพื่อน ๆ		
4	64	ฉันไม่ค่อยมีเรื่องกลุ้มใจ		
	65	ฉันไม่ค่อยมีอารมณ์เครียด		
	66	ฉันมักไม่ครุ่นคิดในเรื่องที่ทำให้ไม่สบายใจ		
	67	ฉันมักมีอารมณ์ตกชบขัน		

ตอนที่	ข้อ	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
4	68	ฉันมักมองโลกในแง่ดีเสมอ	!	
	69	ฉันระมัดระวังต่อความรู้สึกของคนอื่น	!	
	70	ในขณะที่ทำงานฉันไม่ค่อยสนใจเรื่องอื่น	!	
	71	คนส่วนมากเป็นมิตรกับฉัน	!	
	72	ฉันมีอารมณ์ไม่แน่นอนอยู่บ่อย ๆ	!	
	73	ฉันมีเรื่องกลุ้มใจบ่อย ๆ	!	
	74	ฉันเป็นคนวิตกกังวล	!	
	75	ฉันมักหาเวลาว่างบ่อย ๆ	!	
	76	ฉันมักเป็นกังวลกับเรื่องทุกเรื่อง	!	
	77	ฉันรู้สึกว่าไม่ค่อยมีเพื่อน	!	
	78	โลกนี้ไม่น่าอยู่สำหรับฉันเลย	!	
	79	ฉันรู้สึกว่าไม่มีใครเข้าใจฉัน	!	
	80	ฉันมักคิดเรื่องอื่น ๆ ในขณะที่ทำงานอยู่	!	
	81	ฉันเป็นคนขี้อาย	!	
	82	ฉันมักนอนฝันร้ายบ่อย ๆ	!	
	83	ฉันรู้สึกเหมือนอยู่คนเดียวในโลก	!	
5	84	ฉันเป็นคนมีความสามารถ	!	
	85	ฉันเป็นคนที่เพื่อนนับถือ	!	
	86	ฉันเป็นคนที่ดูเศร้า ๆ ว่าง ๆ	!	
	87	ฉันเป็นคนที่คบเพื่อนง่าย	!	
	88	ฉันเป็นคนที่เพื่อนรัก	!	
	89	ฉันมักทำห้เพื่อน ๆ สนุกสนาน	!	
	90	เพื่อน ๆ มักเลือกฉันให้ทำงานกลุ่มเดียวกัน	!	

ตอนที่	ข้อ	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
5	91	(เพื่อนส่วนมากชอบฉัน)		
	92	ฉันเป็นที่พึ่งของเพื่อน ๆ ได้		
	93	เพื่อน ๆ ชอบความคิดของฉัน		
	94	เคยมีคนชมว่าฉันเป็นคนฉลาด		
	95	ฉันเป็นคนมีคุณค่า		
	96	ฉันเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี		
	97	ฉันไม่เคยทำอะไรสำเร็จ		
	98	ฉันเป็นคนที่เพื่อนตลก		
	99	ฉันเป็นคนที่คนดูไม่เชื่อถือ		
	100	ฉันมีเพื่อนน้อย		
	101	ฉันไม่เป็นมิตรกับใคร		
	102	ฉันเป็นคนที่ไม่มีใครชอบ		
	103	ไม่ค่อยมีใครเลือกฉันให้ทำงานกลุ่มเดียวกัน		
	104	ฉันเป็นคนที่ถูกล้อ		
	105	ฉันเป็นคนไม่มีประโยชน์		
	106	ฉันเป็นคนเกเร		
	107	เพื่อน ๆ ไม่เคยสนใจความคิดของฉัน		
	108	ฉันไม่สามารถเป็นผู้นำในกิจกรรมได้		
6	109	ฉันชอบอ่านหนังสือ		
	110	ฉันชอบเล่นกีฬา		
	111	ฉันชอบความสนุกสนาน		
	112	ถึงแม้จะเป็นงานที่ซ้ำซาก ฉันก็มีความสุขที่ได้ทำ		
	113	ฉันชอบยิ้มทักทายคนอื่น		

ตอนที่	ข้อ	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
6	114	ฉันชอบเล่นกับพวกเด็ก ๆ	!	
	115	ฉันพอใจในสภาพตัวเอง ✓	!	
	116	ฉันรู้สึกรำคาญเมื่อมีเพื่อน	!	
	117	การอ่านหนังสือเป็นสิ่งน่าเบื่อสำหรับฉัน	!	
	118	ฉันไม่มีความสุขถ้าต้อง เล่นกีฬา	!	
	119	ฉันไม่มีความสุขถ้าต้อง ไปงานสังคม ✓	!	
	120	ฉันชอบบรรยากาศเศร้า ๆ ซึม ๆ	!	
	121	ฉันชอบเพื่อนที่ย้ายย้ายให้ฉันทกรธ	!	
	122	ฉันรู้สึกรำคาญที่ต้องทำอะไรซ้ำ ๆ	!	
	123	ฉันรู้สึกลำบากๆ ถ้าต้องยิ้มกับคนที่ไม่รู้จัก ✓	!	
	124	ฉันเกลียดการเล่นร่วมกับเด็ก ๆ	!	
	125	ฉันไม่สบายใจถ้าไม่มีใครรู้ว่าฉันกำลังทำอะไรอยู่	!	
	126	ฉันมีความภูมิใจในตัวเองน้อยมาก ✓	!	

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสมศรี ชื่อสกุล ฉัตรวัฒนา

เกิดวันที่ 25 เดือนมีนาคม พุทธศักราช 2500

ที่อยู่ปัจจุบัน 204/57 หมู่ 2 ถนนพัฒนาการ แขวงบางแค เขตภาษีเจริญ กทม.

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4

ประวัติการทำงาน พ.ศ. 2522 ครู 2 ระดับ 2 โรงเรียนวัดม่วง เขตหนองแขม กทม.

พ.ศ. 2525 อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนวัดม่วง เขตหนองแขม กทม.

พ.ศ. 2529 อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนวัดม่วง เขตหนองแขม กทม.

ปัจจุบัน ช่วยราชการฝ่ายทดสอบและประเมินผลการศึกษา

กองวิชาการ สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2513 ประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนวัดนิมมานรดี กทม.

พ.ศ. 2518 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนศึกษานารี กทม.

พ.ศ. 2521 ปกศ.สูง จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา กทม.

พ.ศ. 2525 กศ.บ. จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2534 กศ.ม. จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

๑

การสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

สมศรี นัตรวัฒนา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

กุมภาพันธ์ 2534

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอนจากประชากรนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,239 คน วิธีการศึกษาประกอบด้วยการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ ส่วนการทดสอบครั้งที่ 3 เป็นการหาคุณภาพของแบบทดสอบ

แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ระดับ ประกอบด้วยข้อความที่เป็นคุณลักษณะทั่วไปของบุคคลทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 126 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 20 นาที โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมทางสังคม ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ ด้านความวิตกกังวล ด้านความเป็นคนน่านิยม และด้านความสุขและความพอใจ โดยให้นักเรียนประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะเป็นจริงตามข้อความนั้น ๆ หรือไม่

ผลการศึกษาพบว่าค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบฉบับนี้ เมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะมีค่าตั้งแต่ 2.967 ถึง 19.197 และเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 2.405 ถึง 15.948 ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละคุณลักษณะและรวมทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 0.50 ถึง 0.91 และค่าความเที่ยงตรงตามสภาพซึ่งได้จากการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบกับคะแนนจากแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มผู้วัด 35 คน พบว่าแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงตามสภาพเท่ากับ 0.416 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบแต่ละคุณลักษณะ และรวมทั้งฉบับมีช่วงคะแนนที่อยู่ระหว่าง T8 ถึง T83 และคะแนนเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้มีมโนภาพแห่งตนสูงในแต่ละคุณลักษณะ และรวมทั้งฉบับมีช่วงคะแนนที่ตั้งแต่ T24 ถึง T43

A CONSTRUCTION OF SELF - CONCEPT SCALE FOR PRATHOMSUKSA VI
STUDENTS IN BANGKOK METROPOLIS

AN ABSTRACT

BY

SOMSRI CHATWATTANA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University

February 1991

The purpose of this study was to construct a self-concept scale for Prathomsuksa VI students. The sample, 1,239 students from the students in Bangkok Metropolis, was obtained by randomized sampling using two-stage sampling technique.

The scale was a rating scale of 2 points that included 126 statements. The statements covered 6 different traits of positive and negative personality : social behavior, intellectual and school status, physical appearance and attributes, anxiety, popularity and happiness and satisfaction. The subjects were asked to tick each statement either as "Yes" or "no" in 20 minutes.

Results of the study showed that the discriminating powers found in each trait of the scale were between 2.967 and 19.197; and that found in the scale were between 2.405 and 15.948, which were highly significant at the .01 level. Reliability in each trait and the scale were between 0.05 and 0.91. The concurrent validity, by Pearson Product Moment Correlation Coefficient between the scale and the self-confidence observe, was 0.416. It was highly significant at the .01 level.

Norms in each trait and the scale were between T8 and T83. The lowest-norms for a high self-concept person were between T24 and